ב"ה

אין ליכט
פון תורה

ספר

בית נחום
טשערנאבעל

28

הוצאת אמונה
ברוקלין נוא יארק,
שנת תש"ל לפ"ק

ספר

בית נחום

אין דיזען ספר ווערד ערצײלט זייער
וואונדערליכע זאכען וואס עס האט זיך
פאסירט פון זיין געבוירען הייט אהן מיט
הרב הקדוש ר׳ נחום מטשערנאבעל.
אין וויא אזוי ער איז געוואהרען איין
אהנגהענגער פון בעל שם טוב׳ס. תלמידים:
אין אויך ווערד ערצײלט פון דיא גרויסע אונ
וואונדערליכע זאכין וואס ער האט בעוויזען. אין
וויא פיהל מענטשין ער האט מחזיר בתשובה
געווען:

ווארשא.

שנת תרפ״ז לפ״ק

בית נחום

דיא לעבענס בעשרייבונג פון דעם היילינען מוכיח דער רבי ר׳ נחום טשערנאבלער זכרונו לברכה:

דער הייליגער מוכיח אין בעווסטער גרויסער צדיק דער רבי ר׳ נחום טשערנאבלער זכרונו לברכה דער מחבר פון געאכטענעם חסידישען ספר מאיר עינים וועלכער ערקלערט פיהל שטעלען לויט דער שיטת החסידות וואס זיינע רבים דער הייליגער בעש״ט זכרונו לברכה אין דער גרויסער מעזריטשער מגיד דער הייליגער רבי ר׳ בער זכרונו לברכה. איז געבוירען געוואהרען אין יאהר ת״צ. אין דער שטאדט גארינסן וואהלינער גובערני ביא זיין פאטער רבי הירש דער זוהן פון דעם בעוויסטען וועלטס גאון רבי נחום זכרונו לברכה. ביא זיין פריהסטער יוגענד איז איהם זיין פאטער אבגעשטארבען אין ער איז אזוי געבליבען א יתום ר״ל. זיין פאטערס אברודער האט איהם דאמאלסט גענומען צוא זיך אין ער האט איהם געשיקט צוא זאמען מיט זיינע קינדער אין חדר אריין דער פעטער איז געוועזען רייך אין ער פלעגט זיינע קינדער נאך געבען אלעס וואס זיי האבען פערלאנגט. זעלבסט פער שטענדליך דאס דער קליינער יתום האט נישט געקענט ביא זיין פעטער פערלאנגען דאס ער זאל איהם אויך אלעס נאך געבען אזוי וויא זיינע אייגענע קינדער אין דרובער איז דעם מלמד וועלכער דעם גביר׳ס קינדער מיט דעם יתום האבען געלערענט צו זאמען געוואהרען פערדעכטיג וואס אלעס וואס דעם גבירס קינדער האבען אין חדר האט אויך דער יתום. באהר פינדעסט וועגען ווייל ער האט געזעהן אז דאס קינד איז זייער ערליך אזוי וויא דער חכם מכל אדם שלמה המלך עליו השלום זאגט אין משלי גם במעלליו יתגבר נער דאס הייסט אז באלד פון דער יוגענד דער קענט מען צוא דאס קינד וועט גיין אין גיטען וועג

האט

האָט עֶר איהם נישט געהאַט קיין העזה חושד צוא זיין איהם עפיס שלעכטץ:

איינמאהל אָבער איז דעם גביר׳ס אַיונגעל געקומען אין חדר אין ער האָט זיך מיט געבּרעֶנגט זייעֶר אַ שיין מעסערעֶל וועלכעֶס זיין פאָטער האָט געבּרעֶנגט פון וועַג אין עֶס האָט דאָרט אויף דעֶם אָרט געקאָסט אַכציג גראָשען אינדער היים האָט אַזוי אַ מעסעֶרעֶל געדאָרפעֶן קאָסטעֶן אַהלב קעֶרבּאָל אין וויא דער יתום האָט דאָס מעסעֶרעֶל דערזעהן איז ער תיכף ערגיץ פעֶרשווינדעֶן געוואָהרען און אין אַ קליינעֶ ווייל אַרום איז ער צוריק געקומעֶן אַ פריילֿיכעֶר אין חדר אריין אין עֶר האָט זיך אויך געבּרענגט אַזוי אַמעסעֶרעֶל דאַמאָלסט האָט שוין דעֶר מלמד דיא זאַך נישט געקענט פערשווייגעֶן אין עֶר האָט בּעֶשלאָסעֶן צוא מאַכעֶן אַ חקירה ודרישה בייא דעֶם גביר פון וואַנעֶן עֶס נעמט זיך צוא דעם יתום אַלעֶ זאַכען וועֶלכעֶס דעֶם גביר׳ס קינדעֶר האָבעֶן פאַרע נאכט נאָך דעֶם לעֶרנעֶן איז דעֶר מלמד אַרובּעֶר געֶגאַנגעֶן צום דעֶם גביר אין ער האָט איהם געֶפרעֶגט צוא ער האָט דעֶם יתום אויך געבּרענגט אַזוי אַמעֶסעֶרעֶל וויא עֶר האָט נעֶבּרעֶנגט זיינעֶ קינדעֶר אין אויב יאָה פאַר וואָס האָט עֶר איהם עֶס בּאַלד נישט געגעבּעֶן גלייך וויא ער האָט זיינעֶ קינדער געֶגעֶבּעֶן דעֶר גביר האָט זיך זייעֶר פעֶרווינדערט אויף דעֶם מלמדס פראַגעֶ נאָהר אַזוי וויא ער איז געֶוועֶזען זייעֶר אַ איידעֶלעֶר מעֶנטש האָט ער דעֶר מלמד פריהעֶר גיעֶנטפעֶרט דאָס ער האָט פאַר דעֶם קליינעֶם יתום נישט געבּרענגט קיין שום מעֶסעֶרעֶל אין דרובּעֶר איז דאָך שוין ממילא דיא צווייטעֶ פראַגע אויך קיין פראַגעֶ נישט, נאָהר יעצט האָט דער גביר געבּעטעֶן דעם מלמד אַז עֶר זאָל איהם דערציילען וועלכעֶס עֶס האָט איהם בּעֶוואָגעֶן צוא קומעֶן פרעֶגעֶן דעם גביר האָט דעֶן דעֶר קליינעֶר זיך געֶזאָלעֶוועֶט אַז איך טראַקטיר איהם נישט גיט. דעֶר מלמד האָט פעֶרשטאַנעֶן דאָס דער גביר רעֶכינט אַז ער איז איהם געֶקומעֶן מאַסערען פאַר וואָס עֶר איז נישט יוצא אַקעֶגעֶן דעֶם קליינעֶם יתום. דרובּעֶר האָט עֶר דעֶם גביר איבּעֶר געֶבּעֶטעֶן אין געזאָגט אַז דיא זאַך איז גאָהר אַנדעֶרשט וויא עֶר שטעלט זיך פאָהר נישט בּלויז דאָס דער קליינער יתום האָט זיך פאַר איהם נישט בּאַזאָלשרעט זאָלט ויין פאטער נאָך פאַר קטהרה ער הייסט [illegible] נישט אַז איך בין געקומען צוא איך צופיס איבּער פרעגען [illegible] איהם:

נאָהר מיין פראַגע איז גאָהר אין דער צווייטער זייט געמליך דער קליינער יתום פיהרט זיך אויף זייער אָרענטליך אין ער לערינט פלייסיג דאָס ער לאָזט אויף זיך נישט איבער קיין שום חשד פון אונצופרידענהייט אָדער אינטרייהייט צו זיינע ערציהער אָבער איין זאַך איז מיר פערדעכטיג געוואָהרען זעהענדיג דאָס יעדען לוקסוס וואָס אייערע קינדער ברענגען מיט אין חדר אריין ברענגט ער אויך מיט אין דרובער האָב איך מיך אַלע מאָהל געוואָנדערט וויא ער גאָמט דיא אַלע זאַכען, נאָהר ווייל ער לערינט זייער פלייסיג האָב איך אַלע מאָהל אַוועק געקוקט אין האָב מיר אַליין פאַרענטפערט דאָס ווייל עהר פיהרט זיך אויף בדרך הישר האָט דער פעטער אויף איהם אויפגעַכט אין טראַקטירט איהם גלייך וויא זיינע קינדער זעלבסט. נאָהר דאָה דיא וואָך איז פאָהר געקומען אַפּאַקט וועלכער האָט מיך שוין אַרויס געבּרענגט פון געדולד. דיא זאַך מיט דעם מעסערעל וואָס אייער יונגעל האָט געבּרענגט אין חדר אריין אין דער קליינער האָט נישט געהאַט קיין מעסערעל האָב איך דאָך געזעהן אַז נישט אַלעס וואָס איהר קויפט פאַר אייער קינד קויפט איהר פאַר דעם יתום אויך. אָבער וויא פער ווינדערט בין איך געוואָרען זעהענדיג דאָס דער יתום איז בעלם געוואהרען אויף אַנערך פין אַהאַלבע שעה פין חדר אין דער נאָך צוריק קימענדיג האָט ער געבּרענגט מיט זיך אַזוי אַמעסערעל וויא אייער יונגעל האָט געהאַט, אין דרובער האָב איך שוין בעשלאָסען איינמאָהל דיא זאַך צו ערקינדיגען זיך פין וואַנען דער קליינער יתום נעמט דיא אַלע זאַכען, ווייל עס איז דאָך נישט צו פערשטיין, אויב איהר ברענגט פאַר איהם אַלעס אַזוי וויא פאַר אייער קינד אין אויך דאָס מעסערעל האָט איהר געבּרענגט פער זייבעט וועגען גלייך וויא פאַר אייער קינדס וועגען פאַר וואָס דען האָט איהר איהם נישט געגעבען זיין מעסערעל גלייך צוזאַמען מיט אייער יונגעל. אין אויב איהר האָט איהם נישט געבּרענגט דאָס מעסערעל אין אויך קיינמאָהל ברענגט איהר איהם נישט די זעלבע שפילעכלעך וויא אייער קינד דאַרף מען דאָך דיא זאַך גיט חוקר ודורש זיין פין וואַנעט האָט ער בעקומען דיא אַלע זאַכען:

דער גביר האָט זיך אויך דרויף זייער פערווינדערט ווייל ער האָט געוויסט דאָס דער קליינער יתום. איז זייער אַנערליכער אין ער וועט חלילה קיינמאָהל קיין גראָשען נישט נעמען אַליין אָהן זיין וויסען. וויא דען נעמט ער אויף דיא אַלע זאַכען. האָט ער זיך מיישב

געווען

געוועזען אַזוי וויא ער קען דעם קליינטשיקען פאַר זייער אַנאָרשליכען אין ער וועט חלילה קיין ליגענט נישט זאָגען דרובער דאַרף ער נישט קיין בעסערע חקירות ודרישות צו האָבען וויא דעם קליינעם אַליין צו פרעגען דער מלמד האט אויך דרויף מסכים געוועזען און דער גביר האָט געהייסען תיכף אַריינרופען דעם קליינעם נחומען דער קליינטשיקער איז אַריין געקומען דערזעהנדיג דעם רבין האָט ער זיך אַביסעל פאַרשעמט וויל ער האָט געמיינט דאָס דער רבי האָט אויף איהם עפּיס געפינען אַ עולה אין ער האָט איהם פאַרמסרט פאַר דעם פעטער. אָבער זיין פעטער האָט איהם נישט לאַנג געלאָזט אין פערצווייפלונג און ער האָט געהייסען דעם מלמד ער זאָל איהם פרעגען וועגען זיינע אויבען דערמאַנטע פראַגען, דער מלמד פרעגט עהם זאָג מיר נחומעל וויא האָסטו היינט גענומען אַזוי אַשעהן מעסערעל אַקוראַט וויא דיין קאָזין שלמה. דער קליינטשיקער נחומעל האָט שוין אַביסעל פרייער אָבגיאָטעמט ער האָט שוין פאַרשטאַנען דאָס דער רבי האָט אויף איהם ב״ה קיין עולה חלילה נישט געפינען. און ער האָט גאַנץ דרייסט גיענטפערט דעם רבין אין פאַרוואָס פרעגט דער רבי נישט מיין קאָזין שלמה וויא ער האָט זיין מעלערעל גענומען. דער רבי ענטפערט איהם שלמה׳ן האָב איך נישט צו פרעגען וויל איהם האָט זיין פאָטער געבּרענגט. אָבער דיא וויא האָסטי גענומען, דער קליינער יתום ענטפערט דעם רבין מיר האָט אויך מיין פאָטער געגעבען. דער רבי און דער גביר זיין פעטער ווערען שטאַרק פערוואונדערט אויף דעם קליינעם׳ס תשובה וויל זייא האָבען געוויסט דאָס ער זאָגט נישט קיין ליגענט איז זיי דיא מעשה זייער ווינדערליך פאָהר געקומען דאָס זיין פאָטער זאָל קימען פין יענעם עולם און איהם ברענגען אַזעלכע קליינינקייטען. זאָגט דער פעטער צו איהם וויא איז דאָס מעגליך דיין פאָטער איז דאָך שוין געשטאָרבען און ער איז שוין נישט מעהר צווישען דיא וועלכע האָבען פערשטענדעניס אז מען דאַרף אַקינד געבען שפּילעכלעך. דער קליינטשיקער ענטפערט אָבער טרוימפּיערדיג אָבער איך מיין גאָהר נישט דעם געשטאָרבינעם פאָטער איך האָב אויך אַלעבעדיגען טאַטען און ער ווייסט אַלעס וואס איך בעדאַרף און ער גיט מיר אַלעס תיכף וויא איך פערלאַנג נאָהר פון איהם און אויך אויף דעם מעסערעל האָט ער מיר גיגעבען. זיי זענען שטאַרק פערווינדערט געוואָהרען איבער זיינע רייד און דער פעטער רופט זיך אָהן צו איהם ט יעצט וועלען מיר מאַכען אַפּראָבּע רוף אַריין שלמה׳לן דער קליינער

איז ארויסגעגאנגען רופען זיין קאזין שלמה'לען און אין אקליינע ווילע זענען זיי ביידע געשטאנען פאר דעם רבין. האט דער גביר געזאגט צו זיין יונגעל שלמה'לע קום אהער אין איך וועל דיר געבען צוויי רובעל דאס קינד האט זייער זיך דערפרייט מיט דער מתנה יעצט זאגט ער צו דעם יתום נו נחום איך האב געגעבין מיין שלמה'לען צוויי רובעל
זאל דיר דיין לעבעדיגער טאטע אויך געבען צוויי רובעל.

דער קליינטשיקער נחום'על איז צוא געגאנגען צוא דעם ארון הקודש וואס איז דארט געשטאנען אין ער האט זיך אריינגעבויגען מיט דעם קאפ אין אהנגעהויבען צוא בעטען לעבעדיגער טאטע. שלמהלען האט זיין פאטער געגעבען צוויא רובעל גיב דיא מיר אויך צוויא ריבעל. אין ער האט אזוי איבער געחזרט עטליכע מאהל לעבעדיגער טאטע ביז ער האט אהנגעהויבען צוא וויינען. פלוצלונג האט זיך דערהערט א קלונג אין באלד נאך א צווייטער אין דער קליינער נחומעל האט ארויס גענומען פון דעם ארון הקודש צוויא נייע זילבערנע רובעל. זיין פעטער אין זיין רבי זענען שטארק איבער ראשט געווארען אין זייא האבען דעם קליינעם נחום זייער איבער געבעטען אין פון דאמאלסט זענען זייא זייער געהיט געוועזען זייא זאלען חלילה נישט פוגע בכבודו זיין. אין ער האט געלערענט בהתמדה גדולה אין דעם שטעטעל ביז ער איז שוין געוועזען מיין למדן פון זיינע אלע תלמדים אין ער האט שוין נישט געהאט אין דעם שטעטעל ביא וועמען צו לערנען האט איהם זיין פעטער אוועק געשיקט אין איינער פין דיא גרעסטע ליטווישע ישיבות ער זאל דארט פערפאלקאמענען אין לערנען אין ער איז דארט געזעסען מיט גרויס התמדה אין געלערנט ביא טאג אין ביא נאכט ביז ער האט זיך ערווארבען א גוטען נאמען צווישען דיא ישיבה לייט אין אלע האבען איהם זייער געשעצט אין געאכטעט:

דעם רבין ר' נחום טשערנאבלער'ס חתונה:

און דער דאמאלסדיגער צייט איז אין פוילען און אין ליטא דיא תורה זייער חשוב געוועזען זיא איז געוועזען דער איינציגער אידעאל פין דעם יוד'ס לעבען. אין דרובער איז דאס גרעסטע גליק וועלכעס

א יוד האָט פאַנטאַזירט אין געשטרעבט דערצוא געוועזען דאָס ער זאָל מיט זיין טאָכטער טוהן אַ איידעלעם שידוך אין בעזט וועהר עס האָט געקענט שטייגען דער צוא דאָס ער זאָל נעמען אַגוטען ישיבה בחור איז צוא זיין גליק קיין גרעניץ נישט געוועזען. דער סדר איז געוועזען דאָס דער וואָס האָט געוואָלט נעמען אַ ישיבה בחור האָט ער געמוזט דעם ראש ישיבה גיט בעפרידיגען אין דער ראש ישיבה האָט איהם אָהנגעוויזען אויף דעם בחור וואָס איז פאַר איהם פאַסיג געוועזען, זעלבסט פערשטענדליך דאָס דער בייא האָט דער ראש ישיבה גיט אַכטונג געגעבען דאָס דער שידוך זאָל זיין צוא געפּאַסט לויט דעם יחוס פין דעם בחור וויא אויך עס זאָל דעם בחור זיין געזיכערט דער מאַטריעלעשער עקזיסטענץ דאָס הייסט אַז דער מחותן האָט זיך געמוזט מתחייב זיין דעם יונגענמאַן אויס צוא האַלטען ביז ער וועט ראוי זיין אין בעקומען אַ שטעלע אין וועלכער שטאָדט אַלעס רב אָדער ראש ישיבה:

אזוי האָט זיך אויך צוא דעם ראש הישיבה וואָס רב נחום האָט געלערנט געווענדעט אַ גביר פין דיא גרעסטע מיוחסדיגע משפחות מיט אַ בקשה דאָס ער זאָל איהם אָהנוויזען אויף דעם בעסטען ישיבה בחור וועלכען ער זאָל נעמען אַ חתן פאַר זיין טאָכטער אין ער האָט גיט בעפרידיגט דעם ראש ישיבה. דער ראש ישיבה האָט געפינען פאַר דעם פאַסיגסטען חתן פאַר דעם גביר דער בעליבסטען ישיבה בחור דעם רב נחום ער האָט איהם פאָהר געשטעלט פאַר דעם גביר אין ביידע צדדים זענען זיך וואָהל געפעלען אין מען האָט מיט מזל געשריבען תנאים אין אָבגעלייגט אַ זמן חתונה. דער גביר האָט געמאַכט אַ רייכע חתונה אזוי וויא פאַר אַ גביר פּאַסט אין ער האָט פערבעטען אלע גרעסטע לומדים פין דער שטאָדט צוא דעם חתן דער חתן האָט געזאָגט אגרויסען דרוש אין ער האָט דרונען ארויס געוויזען זיינע בעגאַבטע טאַלענטען וואָס ער פער מאָגט דער דרוש איז געוועזען פיהל מיט בקיאות אין דער גאַנצער תורה בבלי אין ירושלמי מיט אלע מפורשים אין תשובה ספרים האָט ער אַ דורך געוואָרפען אין המשך פין דעם דרוש אין דיא אלע לומדים האָבען שטאַרק בעווינדערט זיין גרויס חריפות אין בקיאות זייא האָבען געמוזט מודה זיין דאָס זייא האָבען נאָך קיינמאָהל קיין אַזוי אַ דרשה נישט געהערט אין איבער הויפט נאָך פון אזוי איונגען מאַן, זייא האָבען איהם באַלד זייער ליעב בעקומען אין זייא

זייא האבען זיך פין איהם כמעט שיידען נישט געקענט. עס האבען אהנגעהויבען צו איהם צו צוקומען תלמידים פון אלע זייטען און ער האט מיט זיי בעלערענט מיט גרויס עמקות. ער האט זייא געוויזען דעם אמת׳דיגען דרך הלימוד. און ער פלעגט אויך צו שמיסען און לערנען מיט דיא גרויסע לומדים פון דער שטאט און אויך פון דיא ארומעדיגע שטעדט ווייל ער האט בעקומען זייער אגוטען נאמען און דעם גאנצען געגענד און און אלע שווערע שאלות וועלכע זענען פאהר געקומען אדער א שווערע שטעלע אין לערנען האט מען זיך געווענדעט צו רב נחומען וויא זייא האבען בעקומען דיא געניעסטע ערקלערונגען דאס מען האט גאהר נישט געקענט צווייפלען אז דאס איז דער אמת׳ר פשט און עהר האט אלע טאג געשטייגט אין לערנען ביז עהר איז בע׳שמ׳ט געווארען פאר א גרויסען גאון. און זיין שווער האט פון איהם שטארק מקבל נחת געוועזען און ער האט געהאלטען זייער חשוב זיין איידעם רב נחום:

אבער רב נחום איז געוועזען אהנגעבערייט צו לעבען נישט בלויז אלעס וועג ווייזער אין גלות התורה נאהר אין דער חכמת האמת וועלכע תערט גערופען מיט דעם נאמען קבלה. וועלכע איז זייער שווער פאר אקליינעם מוח אדורך צו נעמען און רב נחום דורך זיין שארפען מוח און זיין גרויס גאונות און דיא נהגות התורה איז געוועזען אייגער פון דיא פיהל לענדער דאס נישט מיט זיין גרויס גאונות בלויז און נגלות התורה וועט ער קענען קומען צו דעם אידעאל וועלכער דער מענטש איז בערופען זיך צו פערפאלקאמענען. ער האט געפיהלט אז עס פעהלט איהם עפיס גייסטליכעס וועלכעס זיין גרויסע נשמה לעכצט אזוי שטארק דערנאך. אזוי וויא ער ברענגט און זיין גייסטרייכען ספר מאור עינים. מיר זעהן דאס פיהל מענטשען וועלכע זענען גאנץ גרויסע לומדים און זענען זיך מפלפל מיט גרויס חרופות און בקיאות און זיי זענען גאנץ ווייט פון יראת שמים און דער יצה״ר איז ביי זייא נאך גאנץ נישט אהנגערוהרט אפילו קיין האר. דרובער ווייל ער איז געוועזען זייער אגרויסער מאמין אין די הייליגע רייד פין די חכמים זכרונם לברכה וועלכע דריקען זיך אויס אין מסכת קידושין אם פגע בך מנוול זה. דאס הייסט אויב דער מנוול דער יצה״ר האט זיך אין ד״ר אהנגעפגע׳ט און ער רעדט דיך אהן צו שלעכטען ח״ו. משכהו לבית המדרש. זאלסטו עהם צוהען אין בית המדרש אריין צו דער גמרא. און אז דיא וועסט דיך נעמען צום לערנען אם אבן הוא נמוק. אפילו ער איז שטארק וויא א שטיין אם ברזל הוא

מתפוצץ

מתפוצץ אין אפילו עהר איז שטאַרק וויא אַ אייזען וועט ער צורייסען
אין צו שפרינגען ווערען. אין דאָה זעהט מען בייא דיא לומדים איז נאָך
דער יצה״ר שטאַרקער וויא אייזען אַזוי האָט ער איינגעזעהן אַז נישט
דאָס בלויז פיהרט צו דעם מענטש צו דעם אמת׳דגען שלימות:

אָבער אין אמת אַריין זענען דיא געדאַנקען נישט געוועזען בלויז
אַנאַיצערליכער דראַנג נאָהר אַרויף פון הימעל. דאָס ער זאָל זיך
אויף פער טיעפען אין דער חכמת האמת אין ער זאָל דער נאָך קענען
משפיע זיין פון דיא הויכע אידעאַלען אויף דיא וועלכע וועלען ווערט
זיין זיך מתדבק צו זיין אין איהם. ער האָט אָהנגעהויבען צו לערנען זוהר
הקדוש אין כתבי האר״י הקדוש אין זיין תלמוד ר׳ חיים וויטאַל זכרונם
לברכה. אין ער איז נישט בלויז יוצא געוועזען מיט דעם לערנען דיא
הייליגע סודות התורה נאָהר ער האָט זיין לעבען אויך איינגעאָרדענט
לויט דעם פערלאַנג פון דיא הייליגע ספרים. בעמליך ער האָט עוסק
געוועזען אין תעניתים און אין אַנדערע סיגופים וועלכע ווערען
אויסגערעכינט אין דיא הייליגע ספרים אַז דער מענטש וואָס וויל זיך
דערנעהנטערען צו השי״ת מוז ער טוהן זיך אַזעלכע פיינונגען וועלכע
זאָלען אויסלייטערען דעם קערפער פון דיא פערגעוועגנס וואָס ער האָט
געהאַט פון דיא עבירות. דערנאָך אַז ער האָט שוין געענדיגט דיא
תשובה אויף אַלע עבירות וועלכע ער האָט געטוהן פון דער יוגענד
אָהן האָט ער זיך אַזוי איינגעאָרדענט ער איז אַלע נאַכט אויפגעשטאַנען
האַלבע נאַכט אין ער האָט זיך אַנידער געזעצט אויף דער פאָדלאָגע
לעבען אויבען אין געשיט אַש אויף זיין קאָפ אין געזאָגט דעם סדר
תיקון חצות וואָס דער ר״י הקדוש זכרונו לברכה האָט מסדר געוועזען
מיט גרויס געוויין אין ער האָט געקלאָגט אויף דעם חורבן בית המקדש
אין גלות השכינה הקדושה. אין ער האָט געפאַסט אַלע מאָנטיג אין
דאָנערשטיג. ביז ער איז געוואָהרען אַגרויסער צדיק אין אַ בעל
מדרגה. אָבער נישט קיין מדרגות איז זיין באַגער געוועזען ער האָט
נאָהר געזוכט שלימות אין אמת׳דגען זינן אין דרובער ווען איינמאָהל
עס האָט זיך צוא איהם בעוויזען אַ מלאך וועלכער ער האָט מיט איהם
געוואָלט לערנען אין איהם אַנטפלעקען סודות התורה, האָט ער איהם
אָבגעזאָגט וויל ער האָט געזאָגט דאָס אַ מענטש דאַרף אַלעס אַליין
זיך אויסאַרביטען אין אויב ער וועט לערנען אַליין אין ער וועט זוכה
זיין דאָס השי״ת וועט איהם פערשיינען זיינע געדאַנקען דאָס ער זאָל

זעהן

זעהן דיא הייליגע סודות וועלכע געפינען זיך אין דער הייליגער תורה שבכתב אין שבעל פה וועט ער דערפין צופרידען זיין אין אויב ער וועט נישט האבען דיא זכי' דאס השי"ת זאל איהם אליין פאר שאהגען דאס ער זאל זעהן דיא גרויסע סודות פין דער תורה איז אראי' דאס ער איז נאך נישט ראוי דערצו אין עס קען איהם נאך חלילה שאדען ברענגען דער יצה"ר זאל איהם ח"ו ברענגען צו א נסיון. אין דרובער האט ער זיך אלעס אליין געמאטערט אין דיא הייליגע ספרים וועלכע זענען פער פאסט פין דיא חכמי האמת אין איבער הויפט פין דעם האר"י הקדוש אין זיינע תלמידים זכרונם לברכה:

דעם רבי'ן ר' נחום טשערנאבלע'ס התקרבות צו דעם הייליגען בעש"ט זכרונו לברכה:

דאמאלסט האט אויף דער וועלט אויפגעשאהנט א נייער שטערן עס איז געקומען דיא צייט דאס דער הייליגער בעש"ט זאל נתגלה ווערען אין אויף דער גאנצער וועלט זאל זיך פערשפרייטען דיא שיטת החסידות וואס דער הייליגער בעש"ט זכרונו לברכה האט אנטפלעקט. דער הייליגער בעש"ט האט זיך גענומען אנפאנגט צוא בעווייזען זייער גרויסע וואונדערליכע זאכען. אין דיא וועלט איז דער פין איבער ראשט געווארען. אבער נישט דאס איז געציג געווען צוא ווירקען אויף דיא גרויסע תלמידי חכמים דאס זייא זאלען זיך באהעפטען צוא דעם הייליגען בעש"ט. אין ביא פיהל האט דאס אפילו ארויס גערופען א שטורם וויל זייא האבען געמיינט דאס ער איז ח"ו משתמש מיט שמות הקדושים וואס דאס איז נישט ערלויבט. אבער רב נחום מיט זיין גאוישען אין הייליגען פערשטאנד אויס הערענדיג פין דעם הייליגען בעש"ט'ס פיהל פער עהרער דיא תורות וואס ער איז מגלה אין דיא אלע שווערע שטעלען פין דער חכמת האמת וועלכע ער האט ריכטיג ערקלערט האט ער איינגעזעהן דאס דער מענטש איז זייער אהייליגער מענטש אין ער בעזיצט דעם אמתדיגען טאלאנט משפיע צוא זיין אויף דיא גרעסטע לומדים יראת שמים אין צוא דערפוהלען דעם ריכטיגען וועג וועלכע דיא הייליגע תורה לערינט איבז וואס אין דעם

וועג וועט טאקע דער יצה"ר שוין קיין שליטה נישט האָבען צוא דעם מענטש איהם אָהנצוּרעדען צוא קיין בייז אין דיא תורה וועט דעם יצה"ר צוא צירייבען אויף שטיקלעך אזוי וויא איבזערע הייליגע חכמים זאָגען אין מסכת קידושין. אין דרובּער האָט רבי נחום אָהנגעהויבען זייער צו גליסטען מתדבק זיין זיך צוא דעם גרויסען ליכט וואָס האָט) פערשאַהנט פאַר זיינע אויגען דער הייליגער בעש"ט אין זיין אופן לערנען אין דביקות צוא השי"ת, ער האָט מיט דיא עטליכע תורות וועלכע מען האָט איהם נאָכגעזאָגט זיך שטאַרק משתעשע געוועזען אין דורך זיי האָט ער פעשטאַגען אויך פיהל אַנדערע שטעלען וועלכע זענען איהם שווער געוועזען:

לייד ער אָבער האָבען דיא פיהל מענטשען מעהרסטענס נאָהר דערציילט מופתים וועלכע זענען ביא זייא געוועזען דער עיקר אין תורה האָבען זייא גאַנץ ווינציג געדענקט טייל האָבען באַלד דאָס נישט אויף געפּאַסט ווייל זייא זענען נאָהר בעקומען מיט זייערע בקשות אין טייל ווייל דער דרך פין דעם בעש"ט תורות איז זייא געווען אומבעקאַנט אין דרובּער האָט ער זייער געגליסט דאָס ער זאָל זיך זוכה זיין צו זעהן מיט דעם הייליגען בעש"ט פנים אל פנים אין צוא הערען פין זיין מויל דיא בעגייסטערטע חידושי תורה. אָבער נישט אַזוי לייכט איז איהם זיין דאָזיגע רייזע אָהנגעקומען דער יצה"ר וועלכער האָט איינגעזעהן אין דעם התקרבות פין דעם גרויסען גאון אין טעלאַנטפילען רעדנער צוא דעם הייליגען בעש"ט אין צוא זיין שיטת החסידות אַגרויסען געגנער צוא זיינע פערדאָרבענע פלענער וועלכע ער שטעלט פאָהר פאַר דעם ענטשענטהום, האָט ער אויס געוועבּט פיהל פאַכיגע נעטץ פין פאַרשידענע נסיונות אין שטרויכלינגען אין דעם דאָזיגען וועג. אין נאָהר אַזוי אגרייסער גייסטיגער מענטש וויא רב נחום איז געוועזען אין שטאַנד די אַלע נסיונות ביי צוא קימען אין זיין פאַרלאַנג צוא פאָהרען צוא דעם הייליגען בעש"ט צוא פערווירקליכען. אָבער פיהל מיה האָט איהם געקאָסט ביז ער איז געקומען קיין מעזיבעז:

דיא אויפנאמע וואס ר׳ נחום טשערנאבלער האט געהאט קימענדיג דאס ערשטע מאהל צום הייליגען בעל שם טוב :

נאך דיא גרויסע שוועריקייטען וועלכע ר׳ נחום האט געהאט אין זיין דאזיגען וועג. אין דורך דעם וואס ער איז דעם גאנצען וועג געגאנגען צו פוס זענען זיינע קליידער צו ריסען געווארען אין זיין גאנצער גליק איז געהעזען וואס גייענדיג אין וועג איז איהם שווער געוועזען צו טראגען דעם פאלטאן אויף זיך אין דרובער האט ער איהם איינגעפאקט אין דעם זעקעל אריין אין איז געגאנגען בלויז אין דער אינטערשטער קאפאטע האט ער דעם אויבערשטען פאלטען נישט צוריסען. דעם פרייטיג איידער דער רבי נחום איז געקומען קיין מעזיבעז האט דער הייליגער בעש״ט געזאגט צו זיין פרוי דיא רביצין זיא זאל דעם שבת צו גרייטען מיט מעהר רחבה וויא אלע שבת וויל ער רעכט זיך אויף א גרויסען גאסט וועלכער פאהרט צו איהם דאס ערשטע מאהל פון אוייטע שטרעקע. אבער ווען דער רבי ר׳ נחום איז שוין אהנגעקומען אין איז אריינגעקומען צו דעם הייליגען בעש״ט שלום נעמען האט ער איהם וויניג התקרבות געוויזען אין צו דער רביצין האט ער געזאגט זיא זאל זיך פאר דעם יונגענמאן שטארק היטען וויל ער איז א גנב די רביצין האט זיך זייער געווינדערט וויל דער בעש״ט האט איהר געזאגט דאס זיא זאל אהנגרייטען א ברייטען שבת וויל ער רעכט זיך אויף א גרויסען גאסט אין דאהא איז קיינער נישט געקומען אויף שבת גאהר דער יונגערמאן. אין בעזינדער אויב ער איז א גנב ווער נייט דאס איהם ער זאל איהם גאהר דא אריין לאזען צו זיך. איבער דעם האט זיא פערשטאנען אז דאהא איז עפיס נישט אזוי פראסט אין זיא האט אהנגעהויבין דעם יונגענמאן ניכצושפירען אויף יעדען טריט אז זיא זאל דערגיין וואס איהר מאן דער הייליגער בעש״ט מיינט דער מיט אבער זיא האט גיזעהן דאס דער יונגער מאן איז איינער פון די אבגעהיטענסטע אין אלע ענינים אזוי אז עס פאסט פאר אזוי אגרויסען וואס דער הייליגער בעש״ט רעכט זיך אויף איהם אין הייסט ספעציעל צו גרייטען א ברייטען שבת פאר זיין כבוד וועגען. אין דרובער איז ביי איהר געבליבען דיא לעצטע ווערטער פון איהר הייליגען מאן דער בעש״ט אזוי וויא ערעטעביש וויא

קענט

קימט דאָס אזוי אַ גרויסער ערליכער מענטש זאָל חלילה זיין אַ גנב ווי האָט זיך נישט געקענט איינהאַלטען ווייל זיא האָט נישט געוויסט וועלכע רייד פון איהר הייליגען מאַן דער בעש״ט זענען אמת אין זיא איז אריין געגאַנגען פרעגען דעם בעש״ט פאַרוואָס ער זאָגט דאָס דער יונגערמאַן איז אַ גנב זיא האָט עהם גוט נאָכגעקיקט אין זיא זעהט דאָס ער איז אַ גרויסער ערליכער יוד. דאַמאָלס האָט איהר דער הייליגער בעש״ט גיענטפערט מיט אַ שמייכל אָבער ער וויל דאָך אויך גנב׳ענען דאָס גאַנצע גן עדן:

פרייטיג צו נאַכטס אַ היים קימענדיג פון דאַווענען האָט דער הייליגער בעש״ט געזאָגט שלום עליכם אין אויך קידוש געמאַכט אין אויבערשטען מלבוש אין די לינקע האַנד האָט ער געהאַלטען אין דער קעשינע אין כוס אין דער רעכטער האַנד אזוי פלעגט ער זיך אַ לענגערע צייט נוהג זיין, די וועלט זאָגט אַז דער בעש״ט האָט דיא הנהגה מקבל געוועזען פון זיין הייליגען תלמיד דער רבי ר׳ פנחס׳על קאָריצער זכרונו לברכה. רבי נחומען האָט דיא הנהגה פון בעש״ט זייער געניצט ווייל וויא מיר האָבען שוין דערמאַנט איז זיין אינטערשטע קאַפּאָטע אין זיין לאַנגען וואַנדער וועג צוריסען געוואָהרען אין אפילו נאָכדעם וואָס ער האָט זיא פאַר רעכט איז איהם אויך שווער געוועזען אין איהר צו גיין ווייל זיא איז געוועזען איין לאַטע אויף דער צווייטער. דרובער וויא ער האָט געזעהען דאָס דער הייליגער בעש״ט מאַכט קידוש אין זיין אויבערשטען פאַלטען איז ער דער פון זייער צופרידען געוועזען. דאָס ער וועט אויך קענען קידוש מאַכען אין דעם אויבערשטען פאַלטאַן אין ער וועט נישט דאַרפען זיצען אין דער געלאַטיטער קאַפּאָטע. אין וויא ער האָט קידוש געמאַכט אין דעם אויבערשטען פאַלטען האָט דער בעש״ט צוא איהם געזאָגט וואָס ביסטו געקומען דאָהע אַ הער מיר אַלעס נאָך מאַכען זאָלסט שוין אויסטוהן דעם פאַלטען. זעלבסט פערשטענדליך דאָס רבי נחום האָט געמיזט פאָלגען אין תיכף אויסטוהן זיין אויבערשטען פאַלטען. דיא רבצין וועלכע האָט שוין געוויסט וואָס פאַר אַ גרויסער צדיק דער יונגער מאַן איז האָט זיא געפרעגט איהר מאַן דעם הייליגען בעש״ט דיא זעהסט דאָך דאָס זיין אינטערשטע קאַפּאָטע איז צו ריסען אין געלאַטעט איין לאַטע אויף דער צווייטער אין דרובער שעמט ער זיך אזוי צו גיין אין ער האָט הנאָה דאָס ער זיצט האָטש איבער דעם טיש אין דעם אויבערשטען פאַלטען. וועלכער איז נישט צוריסען פאַר וואָס זאָלסטו איהם פערשאַפען קרענקונג

קרענקונג דאָס ער זאָל אפילו בייא דעם עטען אויך זיך דער מאַגען זיין לאַגע אין זיין אָרימקייט. האָט דער הייליגער בעש״ט איהר גיענטפערט קענסט דיא דען דעם יונגען מאַן. ער וויל צו נעמען דאָס גאַנצע גן עדן אין עולם הבא מיט זיינע מעשים טובים. אָבער נישט דרויף איז זיין כוונה דאָס ער זאָל גיין אין אַ שיינע קאַפּאָטע אָדער אַ געלאַטיטע דאָס אינטערעסירט איהם גאַנץ ווייניג אין ער האָט דערפון קיין עגמת נפש נישט. אָבער אויסערליך האָט זיך גיקענט דאַכטען דאָס דער הייליגער בעש״ט איז רבי נחום׳ען מרחק אין ווען נישט דאָס גרויסע ערינסטקייט וועלכע רבי נחום איז געוועזען אַדורך געדרונגען וואָלט ער נישט געוועזען זיך מעהר אויפגעהאַלטען ער זאָל זיין בייא דעם הייליגען בעש״ט. נאָהר וייל ער האָט באַגערט דעם אמת׳דיגען תכלית אין דאָס האָט ער געפינען בייא דעם הייליגען בעש״ט האָט ער נישט געקוקט אויף דיא אַלע אנגענעמענע זאַכען וועלכע ער האָט געמוזט אויס שטיין אין ער איז ווייטער פערבליבען אין מעזיבעז בייא דעם הייליגען בעש״ט אין ער האָט געשלינגען יעדען וואָרט וואָס איז אַרויס געגאַנגען פון זיין הייליג מויל ביז ער האָט זיך פערפאָלקאָמט אויף אין דער שיטת החסידות וועלכע דער הייליגער בעש״ט האָט מחדש געוועזען אין ער איז געוואָהרען איינער פון דיא פערשפרייטער פון דעם בעש״ט תורות:

וויא פיהל מאָהל דער רבי ר׳ נחום איז געוועזען ביי דעם הייליגען בעש״ט זכרונו לברכה:

וויא לאַנג דער רבי ר׳ נחום איז אין דעם מאָהל געוועזען אין מעזיבעז בייא דעם הייליגען בעל שם טוב אין וויפיהל מאָהל ער איז דער נאָך געוועזען בייא דעם הייליגען בעש״ט איז נישט בצוויסט אָבער דיא וועלט זאָגט אַז דער רבי ר׳ נחום איז נישט מעהר געוועזען בייא דעם הייליגען בעש״ט וויא נאָך איינמאָהל, דיא השערה שטיצט זיך דרויף וואָס דער רבי ר׳ נחום שרייבט אין זיינע ספרים פיהל מאָהל תורות פון זיין רבי׳ן דעם הייליגען בעש״ט אָבער נאָהר צווייטמאהל רופט ער איהם מיט דעם נאָמען „רבי מורי״ הבעש״ט. און

אין

אין דיא רעשט ערטער ברענגט ער דעם הייליגען בעש״ט אהן דעם טיטעל „רבי מורי״ :

דער רבי ר׳ נחום האט אזוי שטארק געהאלטען פון זיין רבי׳ן דעם הייליגען בעש״ט אז ער האט געזאגט דאס ביז משיח וועט קימען וועט זיין גלייכען נישט זיין:

נאך דעם וויא דער הייליגער בעש״ט זכרונו לברכה איז נפטר געוואהרען . האבען דיא גרעסטע פון זיינע תלמידים אויס געקליבען פאר זיינע נאך פאלגער אין וויטערע פערשפרייטער פון דעם הייליגען בעש״ט זכרונו לברכה תורות אין שיטת החסידות זיין גרעסטען תלמיד דער גרויסער גאון אין צדיק דער רבי ר׳ בער וועלכער איז בע׳שמ׳ט געוועזען מיט דעם נאמען דער מעזריטשער מגיד זכרונו לברכה אין דער רבי ר׳ נחום האט אויך אהנגעהויבען צוא פאהרען צום רבי׳ן ר׳ בער קיין מעזריטש אין ער איז געווארען זיין תלמיד מובהק אזוי וויא מיר זעהן אין זיין ספר מאיר עינים ברענגט ער דעם רבי׳ן ר׳ בער פיהל מאהל אין ער בעניצט זיך מיט זיינע ווערטער אין שטעלט אויף זייא גאנצע דרושים . דיא חסידישע וועלט האט דאמאלסט געשמיסט דאס דער גרויסער גאון אין צדיק דער גרעסטער פין דעם בעש״ט תלמידים דער רבי ר׳ פנחס׳על קאריצער זכרונו לברכה האט זיך מצער געוועזען וואס דיא חסידים האבען איהם נישט אויס געקליבען נאך דעם הייליגען בע״ש טובס פטירה פאר קיין מנהיג אין ער האט דורך דעם היזק געהאט אזוי א חשובן תלמיד וויא דער רבי ר׳ נחום . דיא זאך שטיצט זיך אויף דעם וואס מען האט אמאהל געהערט פין דעם רבי׳ן ר׳ פנחס׳על קאריצער זכרונו לברכה דאס ער האט געזאגט . פין דער גאנצער חברה וועלכע איז געוועזען בייא דעם רבי׳ן דאס האט ער געמיינט דעם הייליגען בעש״ט זכרונו לברכה איז מיר נישט קיין שאהם נאהר דער איינער ליטוואק דאס איז געוועזן דער רבי ר׳ נחום וועלכען דער רבי ר׳ פנחס׳על קאריצער זכרונו לברכה פלעגט איהם רופען מיט דעם נאמען ליטוואק:

[illegible]

פאָהרענדיג צום רבי'ן ר' בער האָט ער שוין זיך געפיהרט אביסעל רעביש אין פיהל תלמידים פלעגען אויך צוא איהם צוא פאָהרען מיט זיין רבינס ידיעה ווייל דער רבי ר' בער האָט איהם שוין געהאַלטען נישט בלויז פאַר אַ תלמיד נאָהר אויך פאַר אַ חבר אין ער פלעגט פיהל מאָהל מיט צו נעמען זיינע תלמידים קיין מעזריטש צום רבי'ן ר' בער. איינמאָהל איז דער רבי ר' נחום געפאָהרען קיין מעזריטש אין ער האָט מיט גענומען מיט זיך צוויא פון זיינע גרעסטע תלמידים, וויא זייא זענען אָהנגעקומען קיין מעזריטש אין זייא זענען געגאַנגען שלום נעמען האָבען זייא געטראָפען דעם רבי'ן ר' בער זיצען מיט זיין זוהן ר' אברהם וועלכען דיא וועלט האָט געקריינט מיט דעם נאָמען „המלאָך" זייא האָבען שלום גענומען. אין דער רבי ר' נחום איז זיך צוריק געגאַנגען אויף זיין סטאַנציע. וועהרענד זיינע צווייא תלמידים זענען נאָך פערבליבען בייא דעם רבי'ן ר' בער הערענדיג דאָס געשפרעך וואָס איז פאָהר געקומען צווישען דעם רבי'ן ר' בער אין זיין זאָהן ר' אברהם המלאָך עס האָט געדויערט אַנערך פון אַ שעה. אין דיא צווייא תלמידים האָבען שטאַרק בעגייסטערונג בעקומען פון דעם הייליגען געשפרעך וואָס זייא האָבען דאָרט געהערט דאָס צוריק קומענדיג אויף דער סטאַנציע האָבען זייא געזאָגט צוא זייער רבין דער רבי ר' נחום דאָס לויט זייער מיינונג איז קיין מעגליכקייט נישט דאָס עס זאָל נאָך זיין אַזעלכע צדיקים וויא דער הייליגער רבי ר' בער אין זיין זאָהן דער מלאך ביז משיח וועט קומען. דאַמאָלסט האָט זייא רבי נחום געענטפערט. איהר האָט דאָך געוויס געלערענט וואָס אינזערע הייליגע הכמים זאָגען אויף דעם פסוק וזרח השמש ובא השמש. דאָס הייסט אַזוי וויא דיא זיבען שיינט דעם צווייטען טאָג ווידער אויף. אַזוי זענען דיא צדיקים אויך. השי"ת נעמט נישט צו איין צדיק פון דער וועלט ביז עהר בעשאַפט זיין נאָכפאָלגער אין עס ווערט אַזוי אַ צדיק געבאָהרען. אָבער אַזעלכע וויא אונזער רבי דער הייליגער בעש"ט זכרונו לברכה אזעלכע וועט שוין טאקע נישט זיין ביז משיח וועט קומען. אַזוי וויא דער הייליגער בעש"ט זכרונו לברכה שרייבט אליין אין זיין בריף צו זיין הייליגען שוואָגער דער ברויסער גאון אין מקובל ר' גרשון קיטובער קיין ארץ ישראל. דאָס עהר האָט איינמאָהל געהאַט עליות נשמה אין עהר איז מיט זיין רבין אחי' השילוני אַרומגעגאַנגען אין דיא עולמות עליונים ביז ער איז געקומען אין דעם היכל אריין וויא משיח זיצט אין לערינט תורה מיט

דיא

דיא תנאים אין גרויסע צדיקים. האָט ער גיפרעגט משיח׳ן ווען ער וועט קומען אויסלייזען דיא יודען פין גלות. האָט משיח איהם גיענטפערט דאמאָלסט ווען די שיטת החסידות וואָס דיא האָסט מחדש גיוועזען וועט בעש״ט ווערען אויף דער וועלט אין אַללע וועלען לערנן אַזוי וויא דיא לערינסט אַזוי וויא איך האָב דיך געלערינט. זעהן מיר דאָך. דאָס משיח האָט אַליין געזאָגט דאָס ביז ער וועט קומען דארף מען אין מען וועט שוין מער נישט פערברייטערען דיא שיטת החסידות וואָס דער היילעגער בעש״ט האָט מחדש געוועזען וועט דאָך שוין קיין אַזוי א רבי נישט זיין ביז משיח וועט קימען אַזוי גרויס האָט דער רבי ר׳ נחום געהאַלטען פין זיין היילעגען רבי׳ן דער בעש״ט זכרונו לברכה:

דער רבי ר׳ נחום האט זיך בעקענט מיט דעם רבי׳ן ר׳ לייב שרה׳ס ז״ע:

דאָרט ביי דעם היילעגען ר׳ בער האָט זיך דער רבי ר׳ נחום געלערענט אין דער שיטת החסידות וועלכעס איז דיא איינציגע ריכטיגע עקרלערינג אויף אַלע פראַגען וועלכע מען קען על פי פשוט נישט ערקלערען אין ער האָט זיך אויך בעקענט מיט דיא גרויסע צדיקים פין יענעם דור וועלכע זענען מעהרסטענטהייל געפאָהרען צום היילעגען רבי׳ן ר׳ בער קיין מעזריטש. אין וויא דיא מתנגדים האָבען אָהנגעהויבען צוא רודפען דיא חסידים אין דיא חסידים האָבען שוין נישט געקענט איבער האַלטען דיא רדיפות. אין זייא האָבען דיא מתנגדים מחרים געוועזען געפינען מיר דעם רבי׳ן ר׳ נחום אויך צווישען דיא צעהן וועלכע האָבען דרונגען בעטייליגט זיך דאָרט האָט ער זיך אויך בעקאַנט מיט דעם רבי׳ן ר׳ לייב שרה׳ס וועלכער זיין עבודות איז געוועזען צוא שפייזען דיא ל״ו צדיקים וועלכע טאָהרען זיך נישט מגלה זיין ער האָט זיך אויך וועגען זייא משתדל געוועזען אין ער האָט זיין זאָהן דעם רבין ר׳ מאָטעלע דיא זאך איבער געגעבען אין יונגענמאַנגוויים האָט ער איהם בעקאַנט געמאַכט ומיט דיא ל״ו צדיקים אַזוי וויא מיר זעהן פין דער מעשה:

דער

דער הייליגער רבי ר׳ לייב שרה׳ס זכרונו לברכה ער איז געוועזען בעוויסט אויף דער וועלט דאס ער פלעגט צוא שפייזען דיא פארבארגענע צדיקים וועלכע זענען אין דער צאהל פון זעקס אין דרייסיג אין יעדען דור אין דרובער רופט זייא דיא וועלט למד וואוויקעס אין ער פלעגט זיך אזוי אויף פיהרען ער האט געדינגען אין א שטאדט אגעוועלב אין קיין סחורה האט ער נישט ארייין געלייגט נאהר ער פלעגט צוא שטיין אין געוועלב בייא דער טיהר אין פלעגט צוא רופען דעם מענטש וועלכע ער האט גידארפט א תיקון אין ער פלעגט איהם מתקן זיין אין דרובער פלעגט ער מעהר סטענטהייל צוא דינגען זיך אגעוועלב אין דיא שטעט וואס עס פלעגען פאהר קומען גרויסע יאהר ירידים. איינמאהל האט ער זיך געדונגען אגעוועלב אין לענטשנע וואס דארט פלעגט פאהר קומען אלע יאהר אגרויסער יריד אין ער איז געשטאנען בייא דער טיהר פון דעם געוועלב אזוי וויא זיין געוואהנהייט איז שטענדיג געוועזען אין ער האט גיט אהנגעקיקט דיא אלע פערבייא געהענדע מענטשען האט ער דערזעהען אחברה מענטשען לויפען זייער געשווינד האט ער זייא צוא גערופען אבער זייא האבען זיך זייער געוויילט אין האבען איהם גיענטפערט דאס זייא האבען יעצט זייער קיין צייט נישט זיך מיט איהם אבצושטעלען. האט ער אויף זייא געגעבען א געשרייא אזוי בארא̈נעם וויא לאנג נאך וועט איהר אייך ארום שלעפען געשווינד קומט אהער. זענען זייא אריין געגאנגען אין געוועלב אריין האט ער זייא אויפגעהויבען דיא קאפאטעס אין ער האט זייא געוויזען דאס זייא גייען אין תכריכים אין ער האט זיי מתקן געוועזען. אין אזוי פלעגט ער אויך פיהל מאהל צו רופען וועלכען מענטש אין בארגען בייא איהם א גמילת חסד אויף א צייט אין יעדערער האט געוויסט אז דאס געלד שיקט ער אוועק צו די ל״ו צדיקים דערובער האט יעדערער וואס האט נאהר געהאט דיא זכי׳ אז דער הייליגער רבי ר׳ לייב שרה׳ס זאל זיך בארגען בייא איהם געלט איז ער דערמיט שוין געוועזען צופרידען בפרט נאך אז ער האט געוויסט אז דאס געלט גיט ער אוועק דיא ל״ו צדיקים, וואלט יעדער מענטש געוועזען צו פרידען אז ער זאל ביי איהם דאס געלט נעמען בתורת נדבה. נאהר דער רבי ר׳ לייב האט אבער בינהאלטען וואדט אין ער פלעגט אב צו געבען פינקטליך יעדען מענטש אפילו קיין איין מאהל האט זיך נישט געטראפען דאס ער

זאל.

זאָל פערשפעטיגען דעם טערמין אפילו איין טאָג שפעטער וויא ער האָט צו געזאָגט. אין קיין שום מענטש האָט נישט געוויסט וויא דער רבי ר׳ לייב האָט גענומען דאָס געלט אָבצוגעבען דיא גמילת חסדים׳ס. פונקט אַזוי וויא עס האָט קיינער נישט געוויסט זיין גאַנץ ווינדערליך אויפפיהרינג. אין אַמאָהל פלעגט ער אַוועק צו פאָהרען אין אַנדערע שטעטליך אין לייען ביי פערשידענע מענטשען געלט, אין ער פלעגט יעדערען אויסזעצען איין געוויסע צייט אין דעם טערמין איז ער פינקטליך געקומען צו פאָהרען אין ער האָט דעם מענטש אָבגעגעבענגט זיין געלט אָהן אַ שום עיכוב:

איינמאהל איז ער געוועזען אין אַ שטעטיל אין ער האָט געזאָגט צו אַ יונגען מאַן ער זאָל איהם האָרגען דריי הונדערט רובעל, דער יונגער מאַן האָט פונקט אַזוי פיהל פערמאָגט קיין איין גראָשען נישט מעהר. אין ער האָט איהם צו געזאָגט אָבצוגעבען צו דער בעשטימטער צייט. האָט איהם דער יונגערמאַן גיענטפערט. איך בעט זייער דעם הייליגען רבין ער זאָל אויף מיר קיין פאַראיבעל נישט האָבען ווייל איך צווייפעל חלילה נישט אין דעם צוטרוי פון דעם הייליגען רבין אין איך וויים פערגעוויס דאָס דער רבי וועט מיר צו דער בעשטימטער צייט אָבגעבען דאָס געלט. אָבער ווייל דאָס איז דאָך מיין גאַנצער פערמעגען אין איך גיב דאָס אין גאַנצען אַוועק דעם רבין אין איך לאָז מיר קיין איין גראָשען נישט איבער. דרובער פערלאַנג איך פון דעם רבין אויך ער זאָל מיר דערפאַר אָבטהון אַ טובה. גלייך אַזוי וויא דיא גאַנצע וועלט זאָגט אַז דאָס געלט וואָס איהר באָרגט אייך שיקט איהר אַוועק צו דיא ל״ו צדיקים. דרובער פערלאַנג איך פון אייך אויך א טובה אַז איהר זאָלט מיר ווייזען תּיכף לכל הפחות איינעם פון דיא ל״ו צדיקים. האָט איהם דער הייליגער רבי ר׳ לייב גיענטפערט דיא פערלאַנגסט זייער אַ גרויסע טובה נאָר בעווייל דו באָרגסט מיר אַוועק דיין גאַנץ פערמעגען, וועל איך דיר אויך די זאַך צוליעב טוהן נאָהר עס איז יעצט נישט דיא צייט אין דאָס אָרט דערצו אין אויך דיא ביסט נאָך נישט ווערט דיא זאָלסט זוכה זיין צו זעהן דיא גרויסע בעהאַלטענע צדיקים אלזא זאָלסטו פון היינט אָהן זעהן זיך גיט אויפפיהרען און תשובה צו טוהן אויף דיא אַלע עבירות וואָס דיא האָסט געטהון ביז היינט אין ווען דיא צייט וועט קימען אין דיא וועסט שוין ראוי זיין צו זעהן דיא בעהאַלטענע צדיקים וועל איך דיר שוין אַליין מודיע זיין דער יונגערמאַן האָט געבערענגט

דאס

דעם רבין ר׳ לייב דיא דרייא הינדערט רובעל. אין עס איז געקומען דער טערמין פון דער הלואה האט דער רבי ר׳ לייב דעם יונגענמאן אבגעבערענגט דיא דרייא הינדערט רובעל אין ער איז זיך צוריק אוועק געפאהרען:

איינמאהל איז דער רבי ר׳ לייב געקומען צו פאהרען אין דעם שטעטיל אריין וויא דער יונגערמאן האט געוואהנט אין ער האט דעם יונגענמאן אריין גערופען אין איהם געזאגט מיין קינד איך האב דאך אמאהל דיר צו געזאגט אז איך וועל דיר ווייזען איינעם פין די ל״ו צדיקים יעצט איז דער זמן דער צו. אלזא זאלסטו פאהרען קיין בערדיטשוב אין זאלסט דארט שבת האלטען אין שבת צונאכט פינקט צוועלף אזייגער זאלסט דיא גייען אין דער אין דער גאס אין זאלסט גיט אכטונג געבען אין אלע פאהרענדיגע לאדען וועסט דיא זעהן אז עס איז פינסטער נאהר אין איין שטיב וועט ארויס פונקלען א שואכס לעכט דורך דעם פענסטער דאן זאלסט דיא דארט אריין גייען אין דארט וואהנט איינער פין די ל״ו צדיקים וואס אין זייער זכות שטייט דיא וועלט:

דער יונגער מאן איז תיכף אוועק געפאהרען קיין בערדיטשוב אין ער האט דארט שבת געהאלטען אין שבת צוא נאכט׳ס איז ער געזעסען מיט גרויס אונגעדילט אין געהאפט אז עס זאל שוין ווערען צוועלף אזייגער יעדע מינוט איז בייא איהם גרויס געוועזען וויא א יאהר. ענדליך האט ער שוין דערלעבט דאס דער זייגער האט אויס געשלאגען צוועלף מאהל איז ער א פריילפער ארויס געגאנגען אין דער גאס אריין וואס דער רבי ר׳ לייב שרה׳ס האט איהם געזאגט אין ער האט זיך גיט אומגעקיקט איז טאקע אזוי געוועזען דאס אין דער גאנצער גאס איז נישט געוועזען צוא בעמערקען קיין שום ליכטיגקייט נאהר דורך דיא לאדען פין איין קליין הייזעל האט ארויס געשטראהלט עפיס ארוחניות׳דיגע ליכטיגקייט. דער יונגער מאן איז שטילער הייט צוא געגאנגען צוא דעם הייזעל אין ער האט דורך געקוקט דורך דיא שפארעס פין דיא לאדענס האט ער געזעהן דאס אין שטיב זיצט איין שניידער אין ער האט געניייט אנאלט מלבוש ער האט זיך גיט צוא געקוקט האט ער געזעהן דאס אבוואהל זיין אויסערליכער אויסקוק מאכט זייער נישט קיין אנגענעמענעם איינדרוק אבער אז מען גיט אכטונג מיט מעהר אויפמערקזאמקייט זעהט מען דאס איבער דעם אויסערליכען שניידערישע

גראבען

גראָבּעֶן שלייעֶר איז צוא געֶדעֶקט אגייסט ווּעלכעֶס נאָהר צווישען דיא ל"ו צדיקים געֶפינט עֶס זיך . אַלזאָ האָט ער זיך מיישב געווען אַזוֹי עס פאַסט דאָך נישט גלאַט אַריין צוא גיין אין ער זעֶהט דאָך דאָס עֶר זיצט אין לאַטעֶט אַ אַלטע קאַפאָטע וועט ער אַריין גייען מיט אַ אויסרייד דאָס ער זאָל פאַר איהם אויך עפיס פאַרעֶכטען . ער האָט עקסטרע זיך איינגעריסען דעם פאַלטעֶן אין ער איז אַריין געגאַנגעֶן צוא דעם בעֶהאַלטעֶנעֶם צדיק אין ער האָט הויך געזאָגט גיט וואָך דעֶר שניידער האָט איהם גיעֶנטפערט אַ גיט יאָהר אייך עֶר האָט זעֶלבסט פערשטענדליך גיעֶנטפערט אמן מיט דעם גאַנצעֶן כח אין ער האָט זיך זייער געפרייט דאָס עֶר האָט זוכה געווען צוא אַ ברכה אויף אַ גאַנץ יאָהר פין איינעֶם פין דיא גרעסטעֶ צדיקים וועלכע דיא וועלט שטייט אין זייער זכות . דעֶרנאָך האָט איהם דעֶר שניידער געֶפרעגט וואָס ווילט איהר האָט ער איהם געזאָגט דאָס אזוי ווי גייענדיג אין דעֶר גאַס איז איהם צו ריסען געוואָהרען זיין פאַלטעֶן אין ער האָט דורך דיא לאָדעֶן געֶזעהן אַז דאָה איז נאָך ליכטיג איז ער צוא געגאַנגען אין עֶר האָט געזעהן דאָס דאָה וואָהנט א שניידעֶר איז עֶר אַריין געגאַנגעֶן דאָס ער זאָל איהם פאַררעכטען דעם פאַלטען ער האט אַרויס גענומען אַרובעל אין איהם געגעֶבען . האָט דער שניידעֶר איהם געֶפרעגט פאַר וואָס זאָר גיט איהם עֶפיס אַזוֹי פיהל. האָט דער יונגערמאַן געֶזאָגט דאָס ער בעֶלאָהנט איהם לויט זיין געפיהל ווייל עס איז יעצט שבת צונאַכטס אין עֶס איז שוין אַזוֹי שפעט נאָך האַלבע נאַכט וואָלט ער דאָך נישט בעקומען קיין שניידער עֶר זאָל איהם דעם פאַלטעֶן ווערען פאַרדעֶכטעֶן וויא אויך עֶר האָט מטריח געוועזען אזוי אַנאַלטען מאַן דרובער איז דאָס בייא איהם ווערט אַרובעל עֶר זאָל נישט דאַרפעֶן צוריק צוא גייען אין אַצוריסענעם פאַלטעֶן אין אמת אַריין האָט עֶר געוואָלט מהנה זיין דעם גרויסעֶן בעֶהאַלטעֶנעֶם צדיק . דעֶר שניידעֶר האָט דעֶם רובעל גענומען צוא נעֶמעֶן ווייל דיא ל"ו ניקעס היטען זיך שטאַרק דאָס עֶס זאָל קיינער פין זייא נישט געוואָהר ווערען אין אויב ער וועֶט זיך איינשפאַהרעֶן דאָס ער וויל נישט געמען אַזוֹי פיהל געלט וועט דאָרך דעֶר מעֶנטש זיך אָהנמערקען אַז דאָס איז עֶפיס נישט קיין געוועֶהנליכער שניידער ווייל דעֶר פראָפעסינעלעֶר שניידעֶר וויל דאָך רייסען וואָס מעהר געלט אין עֶר וועט איהם דעֶר פאַר גיט בעצאָהלען ווייל ער איז אַ גרויסער סוחר אין עֶס איז פאַר איהם נייט שיין צוא גיין אין אַ צורוסענעֶם פאַלטען אויף דעֶר סטאַנציע

האָט איהם דער שנײדער געזאָגט זײַער גיט מהיכי תיתי דאָס איז דאָך טאַקע מײַן פרנסה. טהוט אוס דעם פאַלטען וועל איך איהם פאַרעכטען דער יונגער מאַן האָט אויס געטוהן דעם פאַלטען אין דער שנײדער האָט איהם אָהנגעהויבען צוא פאַררעכטען ער האָט געבײַט שטאָך בײא שטאָך ווײַל באמת איז ער דאָך נישט געווען קײן שנײדער נאָהר ער האָט זיך בעשעפטיגט מיט דעם פאַך אָב צוא ציהען פין זיך דאָס אויפמערקזאַמקײַט פין מענטשען. אָבער דעם יונגען מאַן האָט דאָס נאָך זײַער אַ אַנאָה געטהון ווײַל ער האָט געוואָלט דאָס עס זאָל וואָס לענגער געדאָהרען אין ער זאָל קענען זיצען בײַא דעם בעהאַלטענעם גרויסען צדיק אין שטיב.

ענדליך האָט דער שנײדער דעם פאַלטען פאַר ראָכטען אין ער האָט געגעבען דעם יונגען מאַן. האט דער שנײדער צוא גענימען דאָס געלט בעווײַל עס לויגט דאָך ניט ער זאָל ניט וועלען נעמען דאָס געלט. דער יונגערמאַן האָט אָהנגעטהון דעם פאַלטען אין ער האָט זיך געזעגענט אין איז אַוועק געגאַנגען זאָגענדיג אַגיטע וואָך אין דער הײַליגער בעהאַלטענער צדיק האָט איהם געענטפערט אַגיט יאָהר אײַך. אין דער יונגערמאַן האָט ווידער געזאָגט אַגערנסטען אמן אין ער איז זיך אַוועק געגאַנגען זײַן וועג. צוריק גײַענדיג האָט ער זיך אָהנגעהויבען איבער צו רעכינען דיא אַלע זאַכען וועלכע ער האָט בײַא דעם בעהאַלטענעם צדיק געזעהן. האָט ער זיך דערמאַנט דאָס ער האָט דאָרט געזעהן אַרום דרײַען איונגען מאַן זײַער אַ שײַנעם ער איז געגאַנגען אַזײַדענע קאַפּאָטע אין זײַן פנים האָט זײַער געשטראַהלט אין ער האָט זיך דאָרט אַרום געדרײט פאָן אײַן חדר אין צווײַטען וויא אַ הײַמישער מענטש, ער האָט פערשטאַנען אַז דאָס מיז זײַן אײַנער פון דיא גרעסטע צדיקים וועלכע זײַא האָבען זכי׳ צו זײַן בײַא דיא ל״ו צדיקים, אין דרובער איז ער זײַער געהרען געוועזען צו וויסען ווער דער יונגערמאַן איז, אַ הײם קומענדיג האָט ער פינקט געטראָפען דעם הײַליגען רבין ר׳ לײַב שרה׳ס אין זײַן שטאָט האָט איהם דער רבי געזאָגט זאָלסט וויסען מײַן קינד דאָס דער מגושמידיגער שנײַדער וועלכען דיא האָסט געזעהן אין באַרדיטשוב איז אײַנער פון דיא וואָס דיא וועלט שטײַט אין זײַער זכות, האָט דער יונגערמאַן איהם געפרעגט ווער עס איז געוועזען דער יונגערמאַן וועלכער האָט זיך דאָרטען ארום געדרײַט אין דער צווײַטער שטיב, האָט איהם דער רבי ר׳ לײַב געענטפערט דאָס איז מאָטעלי דעם

הײליגען

הייליגען מוכיח אין הקדוש ר׳ נחום טשערנאָבעלער׳ס א זאָהן: **דערנאָך** איז פערבייא געגאַנגען אַלאַנגע צייט אין דער רבי ר׳ לייב שרה׳ס איז שוין געהאַט נפטר געוואָהרען אין דער הייליגער מוכיח דער רבי ר׳ נחום טשערנאָבלער איז שוין אויך געהאַט נפטר געוואָהרען האָט דער הייליגער רבי ר׳ מאָטעלע אָהנגעהויבען צו פיהרען אין וויא דער יונגערמאַן וואָס האָט דעם רבין ר׳ מאָטעלע געזעהן דאַמאָלסט אין באַרדיטשוב ביי דעם בעהאַלטענען צדיק אַרום דרייען האָט דערוויסט זיך פון דיא גרויסע ווינדערליכע זאַכען וואָס דער הייליגער רבי ר׳ מאָטעלע טוהט. האָט ער בעשלאָסען ער זאָל אויך צו איהם פאָהרען, אין וויא ער איז געקומען קיין טשערנאָבעל אין ער איז אַריין געגאַנגען צו דעם רבין ר׳ מאָטעלע האָט ער איהם תיכף דערקענט אַז דאָס איז דער איינענער יונגערמאַן וועלכען ער האָט דאָרט געזעהען. איז ער אַנידער געפאַלען הלשות אין מען האָט איהם קאָהם דערמינטערט דיא מענטשען האָבען איהם געפרעגט וואָס עס איז געוועזען דיא סיבה פון זיין חלעשען אריין קומענדיג צום רבין האָט דער מענטש זייא דערציילט דיא גאַנצע מעשה וויא דער רבי ר׳ לייב שרה׳ס זכרונו לברכה האָט איהם איינמאָהל געשיקט קיין בערדיטשוב ער זאָל דאָרט זעהן אבעהאַלטענעם צדיק איינער פון דיא ל״ו צדיקים וואָס דיא וועלט שטייט אין זייער זכות אין ער האָט דאַמאָלסט דאָרט בייא דעם צדיק געטראָפען דעם רבין ר׳ מאָטעלע וואָס ער איז דאַמאָלסט נאָך גאָהר יונג געוועזען אין ער האָט זיך דאָרט אַרום געדרייט וויא א היימישער גאַסט: **דערנאָך** איז ער נאָך אמאָהל אַריין געגאַנגען צום רבין ר׳ מאָטעלע האָט איהם דער רבי איבער געפרעגט פערוואָס ביסטו פערחלישט געוואָהרען דיא קענסט דאָך מיך שוין פון לאַנג. יעצט זאָג זשע מיר וואָס האָט דיר דער רבי ר׳ לייב שרה׳ס זכרונו לברכה געזאָגט אויף מיר האָט ער איהם געענטפערט ער האָט מיר געזאָגט אַז דער יונגער מאַן וועלכער האָט זיך דאָרטען אַרום געדרייט איז רבי מרדכי דער זאָהן פון דעם הייליגען מוכיח דער רבי ר׳ נחום טשערנאָבעלער. האָט דער רבי ר׳ מאָטעלע געזאָגט דיא זאָגסט ליגענט דער רבי האָט מיך דערמאַנט אָהן רב נאָהר מיט דעם נאָמען בלויז אין דער אמת איז טאַקע אַזוי געוועזען וויל דער רבי ר׳ לייב זכרונו לברכה איז שוין דאַמאָלסט געוועזען א זקן מופלג אין דער רבי ר׳ מאָטעלע זכרונו לברכה איז נאָך דאַמאָלט געוועזען גאָהר א יונגער מאַן הערשט נאָהר וואָס נאָך דער חתונה

אין

אין ער האט גיגעסען קעסט בייא זיין פאטער דער הייליגער ר' נחום טשערנאבלער זכרונו לברכה נאהר וויל דער רבי ר' מאטעלע איז שוין יעצט געוועזען א רב בישראל האט דער מענטש משנה געוועזען. אזוי גרויס איז ער געוועזען נאך יונגערהייט זיין זכות און דער זכות פון אלע צדיקים זאל אונז ביי שטיין מיר זאלען געהאלפען ווערען מיט אלצם גוטין און זוכה זיין צו דער גאולה שלימה בקרוב בימינו אמן:

וויא דער רבי ר' נחום איז אויפגענומען געווארען פאר א מגיד אין טשערנאבעל:

דער רבי ר' נחום איז געוועזען אטאלאנטפילער רעדנער און ער האט צוא געצויגען זיינע פיהל צוא הערער מיט זיין זיסע שטימע און ערנסטע ווערטער וועלכע אפילו אהן קיין שום פירוש האבען זייא אויך געמאכט דעם געהריגען איינדרוק. מעהר סטענטייל האט ער זיין דאזינען טאלאנט בענוצט אויף צוא פער שפרייטען און פאפילאריזירען דיא תורות פון זיין רבי'ן דער הייליגער בעש"ט זכרונו לברכה. און ווי זיין גיטער נאמען איז בעוויסט געווארען אויף דער וועלט האט זיין שטאדט טשערנאבעל פער שטאנען דאס עס איז דיא צייט זיך מקדים צוא זיין אין אויף נעמען דעם גרויסען גאון און צדיק דעם רבי'ן ר' נחום אויף דער וואקאנטער רבנות שטעלע און זייער שטאדט ווייל עס קען געשעהן דאס אגרעסערע שטאדט זאל איהם אויך וועלען אויפנעמען. זיי האבען דעם רבי'ן ר' נחום געגעבען א כתב רבנות. און האבען איהם אויף גענומען מיט גרויס כבוד וועלכעס עס איז אין יענער צייט אפילו וואס דיא תורה איז חשוב געוועזען נישט קיין שום רב געטהון געווארען. חסידים האבען דערציילט אז דער רבי ר' ברוכעל דעם הייליגען בע"ש טובס אנאייניקעל האט געהערט דאס מען האט דעם רבי'ן ר' נחומען אזוי פיהל כבוד אהנגעטהון. האט ער געזאגט אין ווערטיל. די הייליגער חכמים זכרונם לברכה האבען געזאגט אם לעוברי רצונו כך לעושי רצונו על אחת כמה וכמה. דאס הייסט אויב דיא וועלכע טיהן פערקערט וויא דער רצון פון השי"ת איז. גייט זייא אזוי גיט בפרט נאך

דיא וועלכע טיען דעם רצון פון בורא יתברך דארף דאך אוודאי ניט זיין . קען מען זאגען בייא דעם רב ר' נחומען אויף דעם אופן . עס איז דאך בעוויסט דאס דער רצון פון השי"ת איז דאס דיא צדיקים זאלען האבען גרויס כבוד . אין דער רבי ר' נחום אנטלויפט פון כבוד ער וויל נישט מען זאל איהם אהנטהון קיין כבוד קומט דאך אויס ער איז עובר אויף דעם רצון פון בורא יתברך פון דעסט וועגען האט איהם השי"ת צוא געשיקט אזוי א גרויסען כבוד . בפרט דיא צדיקים וועלכע זענען זיך נישט אזוי פיהל מרחק פון כבוד דארט וויא זייא זעהן אז עס וועט זייא חלילה נישט קיין שאדען ברענגען אין עבודת השי"ת אין זייא וועלען חלילה נישט אריין קימען אין קיין גיאות אריין דארף דאך אוודאי השי"ת צושיקען גרויס כבוד. וויל זייא זענען דאך משלים זיין רצון וואס ער האט געוואלט דאס דיא צדיקים זאלען זיין מכובד אויף דער וועלט :

אבער דער רבי ר' נחום האט זיך געלאזט רופען מיט דעם נאמען רבי אדער רב נאהר אזוי וויא אלע דאמאלסדיגע חסידישע מנהיגים האבען זיך גערופען מגיד . אין ער פלעגט אלע שבת דרשענען פון דער סדרה אין בהייט ערקלערען דאס דיא פרשה וואס מען האט געליינט איז נישט בלויז אגעוועזענע זאך נאהר אז דיא תורה איז אנאייביגע אין דער וואס וויל זיך אין איהר פערטיעפען קען אויף היינט אלעס געפינען אין דער תורה א נעצה אדער א ישועה אין ארפואה וויל השי"ת פיהרט דיא וועלט נאהר דורך דער הייליגער תורה אין וויא אזוי דער מענטש פאעט אויף דיא געבאטען פון דער תורה אזוי פיהרט זיך מיט איהם השי"ת און אין ימים טובים פלעגט ער צו זאגען אדרוש אין טריפות אזוי וויא עס פאסט פאר אזוי א גאון . אין פלעגט אזוי צוא פערטיפען זיך אין דרוש ביז ער איז צוא געקומען צוא אין אגדתא וועלכע שמיסט פון דעם יום טוב אדער אמדרש אין דאמאלסט פלעגט ער דיא שטעלע צוא בעלייכטען לויט דעם דרך החסידות וועלכען ער האט מקבל געוועזען פון זיין רביין דעם הייליגען בעש"ט אין זיין נאכפאלגער דער רבי ר' בער זכרונם לברכה . אין דאס אלעס האט ער בערעדט מיט אזוי אזיסעקייט דאס אלע זענען געשטאנען וויא צוא בעשמידט צוא דיא ערטער אין ווען ער זאל אפילו געוועזען א גאנצען מעת לעת דורך אנאנד דרשענען וואלט קיינעם נישט געוועזען אין בעפאלען קיין עסען אדער אנדערע בעדערפעניסען וויל מען פלעגט צוא

שפירען אזוי אגייסטליכען פערגעניגען פין זיינע דרשות דאס מען האט אין אלעמען פערגעסען. אין דאמאלסט ווען עס איז געוועזען אוויטוועגדיגקייט פלעגט ער אויך אין דער וואכען צוא גויף רופען דעם עולם אין זאגען א דרוש מעורר צוא זיין צוא דער זאך וועלכע איז נויטיג געוועזען. אין נישט בלויז פראסטע מענטשען פלעגען קומען הערען זיינע דרשות נאהר אויף אלע גרויסע לומדים זענען געקומען צו זיינע דרשות. אזוי וויא ער האט אמאהל געזאגט אין דער דרשה איך שטעה דאך צווישען א בעולם חסידים אין בעלי בתים. לומדים מופלגי תורה אין אויף אלע שיכטען האט ער געהאט אגרויסער געוועהנליכע השפעה אין נישט בלויז האט זיך דער רבי ר׳ נחום בעגינוגין געלאזט ער זאל פערשפרייטען דיא תורה פין זיינע הייליגע רבי׳ס אין זיין שטאדט טשערנאבעל נאהר אויף אויף דער ברייטער וועלט פלעגט ער ארום צוא פאהרען אין דרשענען לויט דיא שיטת החסידות אין פערשפרייטען גאהר ליכט איבעראל. אין עס איז בייא איהם דיא זאך געוועזען אהייליגע פליכט. צוא ציא צוהען דיא גרויסע ליטווישע לומדים וועלכע האבען פאר זיין גאונות גרויס רעספעקט געהאט צוא דעם דרך החסידות. און אין פיהל ערטער איז איהם דיא זאך זייער ערפאלגרייך געלונגען אין דרובער אז ער איז איינמאהל געוועזען אין מעזיבוז. אין דער רבי ר׳ ברוך דעם הייליגען בעש״ט אאייניקעל איז נישט געקומען צוא זיין דרשה האט ער זיך אויף איהם שטארק געבייזערט. אין ער האט איהם דרויף פאהר געהאלטען, זעהט אויס ער האט געוואלט פערווירקליכען וואס שנעלער זיין הייליגען רבי׳ן דעם בעש״ט ווערטער וואס ער האט געשריבען צוא זיין שוואגער דער גרויסער גאון אין מקובל ר׳ גרשון קיטובער אז משיח האט איהם געזאגט דאס דאמאלסט ווען עס וועט אויף דער וועלט פער שפרייט ווערען זיין דרך החסידות וועט ער קומען אין דרובער האט ער שטארק געארבייט אין פערשפרייטען דעם דרך החסידות וואס זיין רבי דער הייליגער בעש״ט האט מחדש געוועזען, אויך פלעגט ער אין פיהל שטעט זאגען דברי תוכחה אין אויפמערקזאם מאכען דעם עולם אויף דיא זאכען וועלכע זייא זענען בעגאנגען פעהלער׳ס אומבאמערקטערהייט אין נישט בלויז דעם פראסטען עולם יאהר אויף דעם גרסטען למד, פליגט ער פיהל מאהל אויפמערקזאם מאכען אויף אזעלכע זאכען וועלכע זייגען איהם קיין מאהל נישט איינגעפאלען אין דורך זיינע הייליגע דברי

תוכחה האָט ער זיך אומגעקוקט וויא ער איז אין דער וועלט אין ער האָט דרויף חוזר בתשובה געוועזען, אזוי זאָלען מיר זוכה זיין צוא טוהן תשובה שלימה מיט דעם גאַנצען הארץ. אין מיר זאָלען זוכה זיין צוא איינזער ביאת הגואל במהרה בימינו אָמן:

נָאך אַ ווּנְדֶערלִיכֶע עֶרְצֶעהלוּנג פוּן דֶעם גְרוֹיסֶען מוֹכִיחַ דֶער הֵיילִיגֶער רֶבִּי ר' נָחוּם טְשֶׁערְנָאבֶּעלֶער זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה.

עס איז בעוויסט דאָס דער הייליגער רבי ר' נחום טשערנאָבעלער זכרונו לברכה פלעגט פיהל יאָהרען ארום פאָהרען אין פערשידענע שטעט זאָגען תוכחה אין מוסערען דעם עולם אין ער איז זייער בעליבט געוועזען ביי אלע מענטשען ווייל יעדער האָט פון זיין תוכחה בעקומען א הירהור תשובה אזוי וויא אונזערע הייליגע חכמים זאָגען דברים היוצאים מן הלב דאָס הייסט ווערטער וועלכע גייען ארויס פון אנגעהערענסט הארץ. נכנסים ללב. דאָס הייסט זייא ווירקען אויף דעם צוהערער אין דרובער אין וועלכער שטאָט ער פלעגט צו קימען פלעגט זיך צו פערזאמלען. א גרויסער עולם כמעט דיא גאנצע שטאָטלייט מענער אין פרויען פלעגען צו קימען הערען זיינע דרשות אין תוכחות. איינמאָהל איז ער געקימען אין א שטעטעל אריין אין ער האָט געהייסען דעם שוהל שמש אויסרופען דאָס עהר וועט זאָגען שבת נאָך דעם שלאָף דברי תוכחה אין ער בעט דאָס דער גאנצער עולם זאָל קומען עס זאָל איינער נישט פעהלען דער שמש האָט אזוי אויס געריפען זעלבסט פערשטענדלעך דאָס דיא גאנצע שטאָדט איז זיך צו זאמען געקומען אין שוהל אריין אין עס איז כמעט נישט געוועזען קיין אָרט שוין וויא זיך אריין צו פאקען ווייל יעדערער האָט געוואָלט צוליעב טוהן דעם הייליגען מוכיח וואָס ער איז אזוי ביי אלעמן בעליבט געוועזען. איז דער הייליגער מוכית ארויף בעגאנגען אויפן בעלעמר אָבער וויא פערווינדערט איז דער עולם געוואָרען זעהענדיג דאָס דער מוכיח קיקט זיך אום אין אלע זייטען פון שוהל גלייך וויא ער וואָלט עמיצען געזוכט זיי האָבען דאָס גאָהר נישט פערשטאנען הָעמען קען ער דאָס זיכען אין ווייל זיי האָבען געקענט

זיעם

דעם הייליגען מוכיח פאר אַ גרויסען צדיק האָבען זייא פערשטאַנען אַז מסתמא איז דאָס אומזאָנסט דען דער מוכיח פלעגט דאָך צו קימען אַלע יאָהר אין עס איז עם גאָהר קיין אונטערשייד געוועזין צו עס וועט קימען אַ גרויסער עולם צו אַ קלייגער נאָהר אַזוי וויא עס איז זיך צוזאַמען געקומען אַביסעל מענטשען פלעגט ער שוין אָהנהייבען צו זאָגען אין היינט האָט ער געהייסען צונויף רופען דיא גאַנצע שטאָטלייט אין עס איז עס איז שוין נישטא קיין אָרט וויא אַמענטש זאָל אַריין אין לסוף זאָגט ער גאָהר נישט קיקט זיך אַרום גלייך וויא ער וואָלט עמיצען געזוכט. דרובער זענען אַלע מענטשען געוואָרען זייער אויפריכטיג אַכטונג צו געבען אויף יעדען מענטש וואָס ער וועט יעצט צו קומען אין שוהל אַריין אין טייל פלעגען דעם מענטש בעגעגענען מיט אַפּאָהרווירף בליק וואָס צולייב איהם דאַרפען זיי אַלע שטיין אין ענגשאַפט אין וואַרטען: אָבער נאָך גרעסער איז זייער פערווינדערונג געוואָהרען זעהענדיג אַז דאָס ביסעל צו געקומענע מענטשען האָט אויך נישט געווירקט אויף דעם מוכיח דאָס ער זאָל אָהנהייבען צו זאָגען זייא זענען שוין אַזוי איינגעדילדיג געוועזען דאָס טייל מענטשען האָבען שוין געוואָלט פערלאָזען דיא שוהל נאָהר ווייל עס איז שוין געוועזען נאָהנט די צייט פון מנחה דאַווינען האָבען זייא שוין בעשלאָסען צו וואַרטען אויף מנחה אָבער פון דער דרשה האָבען זייא זיך שוין געהאַט מייאש געוועזען אָבער פלוצלונג אומגערעכט האָט זיך דערהערט דעם הייליגען מוכיח'ס שטימע זאָגענדיג דיא משנה אין פרקי אבות רבי לוויטס איש יבנה אומר. דאָס הייסט רבי לוויטס דער האַר פון דער שטאָט יבנה אַז ער פלעגט צו מוסערען דעם עולם פלעגט ער אַזוי צו זאָגען. מאוד מאוד הווי שפל רוח בפני כל אדם. דאָס הייסט דיא זאָלסט זייער אין זייער דיך האַלטען נידריג פאַר יעדען מענטש. שתקות אנוש רימה: דאָס הייסט ווייל דער האָפענינג פון דעם מענטש קען קיין איין מאָהל נישט בעפרידיגט ווערען אויסער דעם איינעם ווינטש וועלכען ער האָט צו בעזאָרגען דיא ווערים. אין אַזוי האָט דער הייליגער מוכיח איבער געחזערט דיא משנה פיהל מאָהל אין ער האָט נישט געזאָגט קיין שום חידוש אויף דער משנה נאָהר יעדען מאָהל ווען ער איז צו געקומען צו דיא ווערטער מאד מאד זייער זייער אין זייער האָט ער הויך געשריגען דיא צווייא ווערטער מאד. מאד. אין זייא איבער געזאָגט אייניגע מאָהל אָהן שום בעמערקונג דער ווייל איז געוואָהרען שפּעט מען האָט שוין געדאַרפען דאַווינען

מנחה

מנחה איז דער היילִיגער מוכיח אַראָב געגאַנגען פון בעלעמער. דער עולם איז זייער אויפגערעגט געוואָהרען וואָס דער מוכיח האָט לויט זייער פערשטאַנד זיך נישט וויא געהעריג אויפגעפיהרט דאָס מאָהל ער האָט אַיינוף געריפען דיא גאַנצע שטאָט לייט מסתמא האָט ער דאָך עפּיס ביזטיגעס געהאַט צו זאָגען אין דאָה האָט ער פאַר זייא געזאָגט אַפּשוטע משנה פון פרקי אבות וואָס יעדען יוד איז זיא בעקאַנט האָט ער אַנדערשט פערגעסען דעם דרוש און דערוּבער האָט ער פיהל מאָהל איבער געחזרט דיא משנה וואָס איז זשע דען געוועזען זיין אַרום קיקען זיך בלייך וויא ער וואָלט עמיצען געזיכט אויף וועמען האָט ער דען געוואַרט ער זאָל איהם דערמאַנען דעם דרוש וועלכען ער האָט אַליין פערגעסען אַזוי האָבען פיהל מענטשען צווישען זיך געשמיסט מיט גרויס פערדראָס:

אָבער דיא סיבה. פון זייער פערדראָס איז געוועזען זייער גרויסער אונגעדילט דורך וועלכען זייא האָבען דער וויל פערגעסען צוא בעטראַכטען דיא אַלע צוא געקומענע מענטשען וויל ווען זייא וואָלטען גיט געוועזען אַכטונג געבען דרויף וואָלטען זייא געוועזען בעמערקט אַנייעם גאַסט אין שוהל אין תיכף וויא ער איז אַריין געקומען אין שוהל אַריין האָט דער מוכיח אָהגעהויבען צוא זאָגען דיא משנה אין דיא בלויזע משנה האָט אויף דעם מענטש געמאַכט דעם געהעריגען איינדריק:

דיא געשיכטע דערפון איז אַזוי געוועזען אין דער שטאָדט איז געוועזען איונגערמאַן זייער א גרויסער מאַן אין אַלע איינזיכטען אַגרויסער גביר אין אַגרויסער יחסן אין אַגרויסער למדן אין ער האָט זיך אויף געפיהרט בדרך הישר וויא אויף זיין פאָטער אין זיין שווער זענען געוועזען גרויסע גבירים אין גרויסע לומדים · אין מיוחסים אין ערליבע לייט דאָס גאַנצע געגענט האָט זיך מיט זייא געלויבט וויל זייא זענען געוועזען גיט צוא השי״ת אין צוא לייט. נאָהר דער יונגערמאַן האָט געהאַט אַ שטיקעל חסרון דאָס ער איז געוועזען אויף זיך א מבין און דרוּבער איז ער אַריינגעפאַלען אין גרויס גיאות ר״ל וואָס דאָס איז איינס פון דיא שרעקליכסטע עבירות אין ער האָט זיך איינגערעדט דאָס עס איז נישט פערהאַנדען אין דער גאַנצער וועלט זיינס גלייכען אַזוי א גביר אין א יחסן אין אַלמדן אין זאָל זיך אויפפיהרען בדרך הישר וויא ער, אין דרוּבער אז עס פלעגט צוא קימען א דרשן אָדער א מוכיח אין

שטאָדט אַריין האָט ער געמעגט זיין דער גרעסטער למדן אין דער גרעסטער צדיק וועלכער איז געוויסט אין דער גאַנצער וועלט איז ער נישט געגאַנגען הערען זיין דרשה ווייל ער האָט זיך געטראַכט וואָס קען מיר דען דער דרשן אויפטהון איך בין דאָך ב"ה בקי אין גאַנץ ש"ס און אין אַלע ספרים הקדושים וואָס זשע קען מיר דער דרשן מיין זאָגען . אָבער דיא וועלט זאָגט דאָך פון נישט גיין האָט מען קיין חרטה נישט דרובער האָט ער קיינמאָהל אויף דער גרויסער עבירה פון גיאות ר"ל קיין חרטה נישט געהאַט :

און דאָה איז עפיס געשעהן אנייעס אַגרויס ווינדער נעמליך . דעם שבת איז איהם געקומען אויף דעם געדאַנק ער זאָל גיין אין שוהל אַריין הערען דיא דברי תוכחה פון דעם הייליגען מוכיח רבי נחום טשערנאָבעלער ער האָט זיך זייער שטאַרק פערווינדערט פון וואַנען קימט צוא איהם אַזוי אַ געדאַנק ער זאָל גיין הערען דברי תוכחה נאָהר וואָס פיהרט ער זיך דען ח"ו נישט בדרך הישר האָט דען איין מענטש פון דיא פיהל מענטשען וועלכע האַנדלען מיט איהם אָדער זעגען ביא איהם אָהנגעשטעלט אין דיא פערשידענע געשעפטען עפיס צוא איהם אַפראַטענציע . און בפרט בין אדם למקום . איז ער דאָך אַוודאי אַ צדיק גמור וויא געפינט זיך אַזוי אַ גביר ער זאָל זיצען יומם ולילה אין לערנען אין דער גאַנצער וועלט אין דרובער האָט ער זיך דעם געדאַנק אַרויס געשלאָגען פון קאָפּ אַרויס . ער האָט פון זיך גאָהר נישט געקענט פערטרייבען דעם חשק צו גיין אין שיהל אַריין הערען דברי תוכחה אין ער האָט נישט געוויסט וואָס דיא סיבה דער פון קען זיין ווייל ווען עס זאָל האָטש קימען אנייער דרשן אַ גרויסער גאון וואָלט ער נאָך געקענט פערשטיין וואָס עס גליסט זיך איהם היינט צו גיין הערען דיא דרשה מעהר ווי אַלע מאָהל אָבער דער הייליגער מוכיח רב נחום טשערנאָבעלער איז דאָך נישט קיין בייער דרשן אין ער זאָגט נאָהר דברי תוכחה וואָס אַגעוועהנליכער מענטש דאַרף דרונגען בזהר זיין אין ער קימט אַלע יאָהר צוא זייא אין שטאָדט אַריין אין קיינמאָהל צוט עס איהם נישט ער זאָל גיין הערען זיינע דברי תוכחה ווייל ער ווייסט דאָס דאָך אַליין אין ער האָט שוין געלערענט דיא אַלע ספרי מוסר וואָס דער מוכיח זאָגט פון זייא זיינע דברי תוכחה . אַלזא האָט ער זיך איבער גערעכענט דאָס ער דאַרף זיך אַנידער זעצען אין מאַכען אַ חשבון הנפש ווייל טאָמער איז ער טאַקע בעגאַנגען אַ פאַברעך אומבאַמערקטעהייט אין דרובער האָט מען איהם

פון הימעל ארײַנגעשיקט אַ מײַנונג הײַנט צוא גײן הערען דעם הײליגען מוכיח'ס דברי תוכחה כדי ער זאָל דערמאַנען זיך אין דער זאַך. ער האָט זיך אַנידער געזעצט אין איבער געטראַכט זײַנע אַלע מעשים בין אדם לחבירו צי ער האָט נישט עמיצען ח"ו קײן עולה געטהון אָבער ער האָט נישט געפינען. דער נאָך האָט ער זיך אָהנגעהױבען צו בערעכענען בין אדם למקום צו ער האָט נישט עפיס פוגם געוועזען אָבער אויך דאָה האָט ער קײן שום חטא נישט געפונען אין זיך וועלכען ער זאָל דאַרפען דרויף תשובה טהון אין מקבל תוכחה זײַן פון דעם הײליגען מוכיח ווײַל דיא עבירה פון גאות איז ער דאָך געוועזען אײַנגעוואָהנט האָט ער דאָס גאָהר נישט בעמערקט אַזוי ווי אונזערע הײליגע חכמים זאָגען אין מסכת קידושין כיון שעבר אדם עבירה. דאָס הײַסט אַז אַ מענטש טהוט ח"ו איין עבירה. ושנה בה. אין ער חזר'ט זיא איבער ער טהוט זיא נאָך אַמאָהל. נעשית לו כהיתר דאַמאָלס פערבלענדט איהם שוין דער יצה"ר דיא אויגען דאָס עס זעהט בײַא איהם אויס וויא ער טהוט שוין גאָהר קײן עבירה נישט השם ישמרינו:

אין בפרט נאָך יעצט אַז ער האָט זיך אַנידער געזעצט מאַכען אַ חשבון הנפש אין ער האָט טאַקע באמת קײן שום עבירה נישט געהאַט גאָהר וואָס ער איז געוועזען אַ בעל גאוה האָט דער יצה"ר אַוודאי געאַרבײַט מיט אַלע כוחות דאָס ער זאָל גאָהר אין גאַנצען פערגעסען אַז עס איז דאָה אַ מדה רעה גיאות אויף דער וועלט פאַרקערט גאָהר ער האָט עס געמאַכט אַנאַנדערען חשבון דאָס עס איז אין דער גאַנצער וועלט נישט פערהאַנדען זײַן גלײַכען איז אײַנער אַ גרויסער גביר קען ער נישט לערנען קען אפילו אײַנער אַ גביר לערנען לערינט ער נישט אפילו אײַנער קען לערנען אין לערענט בעגײַט ער זיך נישט גיט מיט מענטשען איז אײַנער צו מענטשען אויך גיט איז ער נישט קײן שײַנער בעל תפילה איז אײַנער אויך אַ שײַנער בעל תפילה זענען זײַנע עלטערען נישט קײן מיוחסים. אָדער זײַן פרוי איז נישט קײן מיוחסת אָדער ער האָט ר"ל נישט קײן קינדער אָדער אַנדערע מעלות פעהלען איהם אין דאָה בײַ איהם זענען דאָך באמת דאָה אַלע גיטע מעלות וועלכע געפינען זיך גאָהר אויף דער וועלט אין אַמענטש אין וויא אַזוי וועט ער זיך גײן מבזה זײַן צו גײן גלײַך מיט אַלע גיוועהנליכע מענטשען הערען דברי תוכחה. דרובער איז בײַ איהם געבליבען דאָס ער זאָל נישט קיקען אויף דעם חשק וואָס ער האָט יעצט בעקומען צו גײן הערען דברי תוכחה

ווײַל

בית נחום

ווייל אזוי א גרויסער תלמיד חכם אין בעל מעלה טאָהר זיך נישט דערנידעריגען דאָס קען נאָך הייסען א ביזיון פאַר דעם כבוד התורה אזוי האָט א.הם דער יצה״ר איינגערעט:

עֶם האָט זיך אָבער אין איהם צופלאַקערט א העפטיגער קאמפף צווישען דעם רצון צוא גיין הערען דעם הייליגען מוכיח׳ס דברי תוכחה אין צווישען זיין זעלע דאָס עס איז פאַר איהם א פחיתות הכבוד צוא גיין גלייך מיט אַלע מענטשען אין שוהל אריין צוא א מוכיח, אין יעדען צד איז געשטיצט געוואָהרען פון א צווייטע זייט דער יצר טוב האָט אינטער געשטיצט זיין פערלאַנג צוא גיין הערען פון דעם הייליגען מוכיח דברי תוכחה אין דער יצה״ר האָט אינטער געשטיצט זיין זעלבסט ווירדע דאָס ער טאָהר זיך נישט אזוי ערנידריגען. אין וויא ער האָט איינגעזעהן דאָס ער קען זיך נישט בערוהיגען האָט ער זיך בעלאָזט ארויס גיין אַביסעל אין גאס אריין ער זאָל זיך אַב סאַל ארויס טרייבען די וואונדערליכע געדאַנקען פון קאָפּ ארויס אָבער דאָה איז ווידער געשעהן א ווינדער דאָס גייענדיג אזוי טיעף פערטראַכט האָט ער גאָהר נישט בעמערקט דאָס ער גייט גלייך צוא דער שוהל אין אז ער האָט זיך אומגעקקט דאָס ער שטייט לעבען דער שוהל האָט זיך אויף א נאַמע אָהנגעהויבען דער ריכטיגער קאַמפף צווישען די נייגונגען איין מיניט האָט ער זיך בעשלאָסען שנעל צוריק צוא גיין טאָמער דער זעהט איהם וועלכער מענטש ווערט ער זאָגען דאָס ער איז געקומען הערען דברי תוכחה און אין א מיניט שפּעטער האָט איהם אָהנגענומען אַגרויסער חשק אריין צוא גיין אין שוהל אריין:

ענדליך האָט איהם גובר געווען דאָס לעצטע אין ער איז אריין געגאַנגען אין שוהל אריין אָבער דאָה איז פאָהרגעקימען דאָס וואונדערליכע רעטעניש וואָס אויסער דעם גביר אין דער הייליגער מוכיח דער רבי ר׳ נחומעל טשערנאָבעלער האָט קיינער נישט געוויסט. נעמליך דער מוכיח האָט אָהנגעהויבען צוא זאָגען די משנה ר׳ לוויטס איש יבנה אומר מאד מאד הוי שפל רוח בפני כל אדם אין ער האָט זיא פיהל מאָהל איבער געחזר׳ט אזוי וויא מיר האָבען שוין אויבען געשריבען אָהן אשום פירוש וואָס דאָס האָט ארויס גערופען גרויס פער וואונדערונג צווישען דעם גרויסען עולם. אָבער דער גביר האָט שוין געוויסט דעם חידוש וואָס דער הייליגער מוכיח האָט אויף געטהון פשוט ער האָט איהם דער מאנט אז עס איז פער׳

פער

פער האנדען אַ מדה רעהט גיאות וואָס דיא היילינע חכמים זכרונם לברכה אין אלע ספרים הקדושים זענען פיהל מיט דעם וויא וויט דער מענטש דארף זיך צו היטען ער זאָל חלילה נישט אריינפאלען אין קיין גיאות אין פון דעם אלעם האָט ער גאָהר פארגעסען בשעת דעם חשבון זיינעם:

אָבער יעצט האָט ער זיך אנגעהויבען צו בערעכענען וויא ער האלט מיט דער מדה האָט ער אנגעהויבען צו ציטערען וויל ער איז טאקע באמת געוועזען אַ גרויסער ירא שמים אין אַ גרויסער למדן האָט ער דאָך געוויסט וויא הארב דיא עבירה פון גיאות איז נאָהר דער יצה״ר האָט איהם ביז יעצט פערבלענדט דיא אויגען אין ער האָט גאָהר נישט בעמערקט דאָס ער איז אַזוי צו געלאָפען צו דעם היילינען מוכיח דעם רבין ר׳ נחום טשערנאָבעלער אין ער האָט איהם געבעטען ער זאָל איהם ארויס געבען אַ תשובה וואָס ער איז ביז היינט גיוועזען אַ גרויסער בעל גאוה אין ער האָט דערציילט דעם רבין ר׳ נחומ׳ען וויא ער האָט זיך געפיהרט ביז היינט אין פערוואָס ער איז היינט יאָה געקומען צו דער דרשה אין וויא עס איז איהם היינט אנגעקומען אַ גרויסער חשק צו גיין הערען דברי תורה דאָס ער האָט בשום אופן נישט געקענט בעהערשען ביז ער איז ארויס געגאנגען אין גאס אריין אין דאָה איז ער צופעליג דורך זיין ארום דרייען זיך שטארק פארטראַכט צו געקומען צו דער שוהל אין דער חשק צו הערען דעם היילינען מוכיח׳ס דברי תוכחה האָט גובר גיוועזען אין ער איז אריין געגאנגען און שוהל אריין, אין דאַמאָלסט האָט פונקט דער רבי ר׳ נחומעל אָהנגעהויבען דיא משנה ר׳ לוויטס איש יבנה אומר מאוד מאוד הוי שפל אין ער האָט זיך דערמאָנט דאָס באמת דארף דאָך דער מענטש זיך האלטען נידריג פאר וואָס דען האלט ער זיך גרויס. און אַזוי זענען דיא ווערטער אריין געגאנגען אין זיין הארץ אריין אז ווען דער היילינער מוכיח האָט איבער געחזרט דיא משנה דאָס מאָהל האָט ער אין זיך געפיהלט וויא מען וואָלט איהם אדורך געבויערט מיט דיא ווערטער אין זיין שטאָלץ איז אָבגעפאלען אין אַזוי אלע מאָהל זענען דיא ווערטער טיעפער אריין געגאנגען אין זיין הארץ אריין ביז עהר איז געוואָהרען אַ נאמתדיגער עניו. דאַמאָלסט האָט הערשט דער עולם פערשטאנען דער גרויסען כח פון דעם היילינען מוכיח דאָס אפילו אויף אַזוי אַ גרויסען מענטש האָבען זייא געהאט אַזוי אַ גרויס ווירקונג. אין איין פשוטע משנה וואָס איז ארויס געגאנגען פון זיין היילינ מויל האָט

דעם

פענטש מחזיר למוטב געוועזען אין דרובער האָט ער געוואָרט אויף דעם גביר מיט דער דרשה. אין דער גביר פלעגט אויף דער עלטער צו דערציילען דאס פון דאַמאָלסט אָהן קליינגען דעם מוכיח׳ס ווערטער מאוד מאוד הוי שפל רוח בפני כל אדם אין זיינע אויערען, דער זכות פון דעם היליגען מוכיח דער רבי ר׳ נחום טשערנאָבעלער זכרונו לברכת אין אלע צדיקים זאָל אונז בייא שטיין מיר זאָלען געהאָלפען ווערען מיט אלעם גיטען אין מיר זאַלען זוכה זיין צו דער גאולה שלימה במהרה בימינו אָמן:

אין נישט בלויז צו מוסערען אין אויפצוקלערען אַ יחיד איז ער אויסען געוועזען מיט זיין אַרומפאָהרען נאָהר אויך צו פערשטאַרקען דאָס יודישקייט אין דיא שטעדטליך וועלכע זייא זענען זייער געוועזען פערגרעבט אין האָבען ווייניג געוויסט פון יודישקייט אין האָבען זיך נישט אויפגענומען קיין רב ווייל דאָס איז געוועזען פערבינדען מיט גרויסע הוצאות נאָהר וועלכער שטאָט תקיף האָט זיך גענומען אַנאיידעם וואָס ער האָט געקענט לערנען. אין וויא פיהל לערנען דאָס איז שוין קיין אונטערשייד נישט געוועזען. האָט זיין גאַנץ לערנען געמעגט בעשטיין פון וויסען וויא אַזוי צו קיקען אין לוח אין וויסען ווען דער מולד וועט זיין אין זעהן וועלכען טאָג דיא תקופה געפאַלט איז ער שוין אַ גאַנצער למדן געוועזען אין וויא אַזוי אַזעלכער האָט שאלות געפסק׳נט קען מען זיך שוין זעלבסט פאָהרשטעלען, עס איז איינמאָהל פאָהר געקומען אַזוי אַנאינצידענט איינער פון דיא קליין שטעטעלדיגע לומדים אָדער וויא מען האָט זיי דאַמאָלסט גערופען דעם דאָזערס איידעם איז געקומען אין דער קרייז שטאָט אַריין פרעגען דעם גרויסען קרייז רב אַ שאלה. אַריין קימענדיג האָט איהם דער קרייז רב געגעבען אַ ברייטען שלום עליכם אין איהם געזאָגט מיט אַ שמייכעל עס וואָלט רעכט געווען צו מאַכען איבער אייך אַ ברכה מחי׳ המתים ווייל דאַכט זיך איך האָב אייך שוין נישט געזעהן אַ יאָהר צייט אָבער וועניגסטענס אַ שהחיינו מאַכען. ווייל איך האָב דאָך אייך שוין אַ לאַנגע צייט נישט געזעהן. דער קליין שטעטעלדיגער למדן ענטפערט מיט אַ פערוסענער שטאָלצקייט. איהר ווייסט דאָך רבי דאס איך בין נישט קיין עם הארץ דרובער דיא קליינע שאלות וועלכע קומען בייא אונז פאָהר פאַסקען איך אליין נאָהר ווען עס קימט פאָהר אַ גרויסע שאלה דאַמאָלס וויל איך דאָך נישט שטעלען אויף מיר דרובער בין איך געקומען צו אייך פרעגען:

דָער קרייז רב פרעגט איהם אין וועלכער ישיבה האָט איהר געלערנט
אין פון וועמען האָט איהר גענומען אַ היתר הוראה. דער
יונגערמאַן ענטפערט איהם וואָס מיינט דער רב אַז מען לערינט נישט
אין קיין ישיבה קען מען שוין נישט לערנען בייא אונז אין בית מדרש
קען מען אויך זיך גענוג אויסלערנען. אין ווייטער וועגען דעם וואָס איהר
פרעגט פון וועמען איך האָב בעקומען אַ היתר הוראה האָט איהר דאָך
שוין פריהער· געהערט אַז קיין גרויסע שאלות פאַסקען איך נישט אליין
אין אויף קליינע שאלות איז דאָך דער היתר הוראה איבריג ווייל יעדען
יוד וועלכער איז נאָהר נישט קיין עם הארץ קען דאָך דאָס אָהן אַ רב
פאַסקענען אויף וואָס דאַרף מען דערצו האָבען אַ היתר הוראה. דער קרייז
רב האָט געזעהן דאס ער האָט דאָ צו טוהן מיט אַ בעל גיאהדיגען עם
הארץ האָט ער זיך בערעכענט אויב אַזעלכער איז אין דעם שטעטעל
אַ פוסק מי יודע וואָס פאַר אַ חורבן ער מאַכט דאָרט אָהן מיט זיינע
פסק ם אין דרובער האָט ער בעשלאָסען איהם צו נעמען אויף אַ פערהער.
אין ער האָט זיך געווענדעט צו דעם יונגען מאַן מיט דער ביטע פילייכט
געדענקט ער נאָך עפיס וועלכע שאלה וואָס ער האָט דורך דער צייט
וועלכעס ער איז נישט געוועזען בייא דעם רב געפסקענט. דער יונגערמאַן
האָט נישט לאַנג געקלערט אין אָהנגעהויבען צו דערציילען זיינע
ווינדערליכע פסק ם. אַזוי וויא דער רב געדענקט דאָך אוודאי דאָס
פסח דורך דעם שרעקליכען יקרות האָט מען מתיר געוועזען קטניות
דאָס הייסט, רייז, בינעלעך, אַרבּיס, צו עסען אום פסח, איז איינער
געקומען צו מיר פרעגען אַזוי וויא דאָס איז דאָך נאָהר ערלויבט דאָס
יאָהר אָבער אַנאַנדער יאָהר נישט זעהט דאָך אויס אַז באמת איז קטניות
יאָה חמץ אלזא וויא מעג מען קאָכען אין דיא פסחדיגע כלים זייא וועלען
דאָך דאָס צווייטע יאָהר שוין זיין חמצדיג, אין וואָס האָט איהר געפסקענט
פרעגט איהם דער רב, איך האָב איהם געזאָגט דאָס ער האָט רעכט מען
טאָהר אוודאי קיין קטניות נישט קאָכען אין קיין פסחדיגע כלים נאָהר
אין חמצדיגע. דער רב האָט פון דער תשובה אַ צאַפּעל געטהון פאַר גרויס
צער. אָבער דער יונגער מאַן האָט דאָס גאָהר נישט בעמערקט ווייל
ער איז געוועזען פערנימען מיט אויסזוכען זיין אַרכיוו פסקים וועלכע
זענען מער אינטערעסאַנטער פאָהר צו שטעלען דעם קרייז רב, אין ער
האָט באַלד אָהנגעהויבען צו דערציילען אַ צווייטען פסק וועלכען ער האָט
הערשט נישט לאַנג געפסקענט אַזוי וויא בייא זייא איז שטעטעל איז זייער

אַ מאַנגעל אין דירות אין דער צוא וואָהנען אַסאַך גוים אין שטאָדט איז זייער שווער צוא בעקומען בייא אַ יוד אַ דירה. אָבער הש״ית פערלאָזט דאָך נישט זיין פאָלק יודען קיינמאָהל, העלפט ער אונז דאָס אונזערע גוים ווייסען גאָהר נישט פון קיין אַנטיסעמיזעם אין זייא האַלטען זיך זייער פריינדליך אויף מיט אונזערע יודען. עס דערגרייכט אַזוי וויית דאָס מיין שכן דער גוי האָט אַריין גענומען צו זיך אין שטיב אַריין אַ יודישען לאָקאַטאָר אין זייא קאָכען אפילו בייא איין קאָמין:

איינמאָהל מאַכט זיך אַ מעשה דאָס דיא יודענע מיט איהר גוישער בעל הביתטע האָבען אַרויף געשטעלט צווייא טעפליך אויפען קאָמען דיא יודענע אַ מילכיגס אין דיא גויע אַ פליישיגס דער רב האָט בשעת מעשה נישט ווילענדיג אַ שמייכעל געטהון הערענדיג וויא דער למדן נעמט אָהן אַ שאלה דיא גויע האָט געהאַט פליישיג נאָהר כדי ער זאָל דאָס נישט בעמערקען האָט ער געזאָגט אַוודאי אַ יוד קען זיך נישט פערגינען קיין פליישיגס. דער יונגערמאַן האָט דער פון אָהנגעקוואָהלען ווייל ער האָט זיך געטראַכט דאָס אויב דער רב פאַסט אויף יעדען וואָרט זיינס מיז ער דאָך רעדען צו דער זאַך. האָט זיך געמאַכט אַז דער גויעס קינד האָט זיך צוא וויינט אין זיא האָט זיך זייער געיאָגט אין איילעניש האָט זיא זיך כו׳ .ה געוועזען אין דאָס שטיק דבר אחר וואָס זיא האָט געדאָרפען אַריין לייגען אין איהר טעפעל אַריין האָט זיא אַריין געלייגט אין דער יודענעס טעפעל אַריין. דיא יודענע איז צו מיר אַריין געקומען מיט אַ געוויין אויף איהר מכלומרשט אומגליק וואָס האָט איהר געטראָפען אין זיא האָט געזאָגט מילא דאָס טעפעל וואָלט מיר שוין נישט אַזוי פיהל קיין שאָעט געוועזען עס איז דאָך שוין סאַי זייא אַנאַלט ערדערען טעפעל אָבער דאָס עסען איז מיר זייער אַ שאָעט אַלזא פרעגט דער רב הערענדיג דאָס ער זאָגט דאָס עס איז אַ מכלומערשט אומגליק וואָס האָט איהר דער יודענע געפסקענט דער יונגערמאַן ענטפערט שטאָלציג וואָס מיינט אַ הר איך ווייס נישט אַז טעות גוי מותר אלזא אך האָב געפסקענט דיא יאָך איז כשר אָבער דאָס טעפעל ווען עס וואָלט געוועזען פליישיג וואָלט נישט געשאָדט נאָהר ווייל עס איז דאָך מילכיג איז עס טריפה. דער רב איז כמעט וויא צו מישט געוואָהרען הערענדיג דיא .פשוטע פסקים, נאָהר ער האָט זיך געשטאַרקט אין געפרעגט אלזא אויב דיא שאלות זענען בייא אייך קלייגע וועלכע דען זענען בייא אייך גרויסע שאלות איך גוועל דעם רב באַלד טאַקע זאָגען איך בין דאָך נאָהר געליב

דעם

דעם געקומען איך זאָל דיא שאלה פרעגען איינער אַ יונגער מאַן איז מיך אריין געקומען דיא נאַכט פרעגען אַזוי וויא ביא איהם איז געשטאָרבען זיין פאָטער ר״ל אין ער דאַרף זיצען שבעה און אין שבעה טאָהר מען דאָך נישט האַנדלען אין האַלטען אָפען דאָס געוועלב דערויבער פרעגט ער אַזוי. שבת גייט דאָך נישט אָהן קיין אבילות צו מעג ער האַלטען אָפען דאָס געוועלב אום שבת צו נישט. דער רב האָט זיך אויף איהם גיט אָהנגעבייזערט אין איהם פערבאָטען דאָס ער זאָל זיך נישט דער וועגען קיין שאלות צו פסקענען ווייל דאָס יאָהר וואָס מען איז מתיר קטניות הייסט נישט אַז מען איז ח״ו מתיר חמץ אום פסח אין ממילא טאָהר מען נישט קאָכען אין קיין חמצדיגע כלים. אין אַז עס פאַלט אַריין דבר אחר אין דער יאָך אַריין ווערט דיא יאָך טריפה אין אום שבת טאָהר מען נישט האַנדלען אפילו מען זיצט ר״ל שבעה. אַזעלכע אין נאָך פיהל עהנליכע מכשילים פלעגען זיך פיהל מאָהל טרעפען. אין דער רבי ר׳ נחום האָט געזעהן זייא צו בעזאָרגען מיט אַ רב. איינמאָהל האָט דער רבי ר׳ נחום געהערט דאָס דער הייליגער מגיד דער רבי ר׳ בער האָט געשיקט זיין תלמיד דעם רבין ר׳ זושא אין אַ שטאָט אַריין ער זאָל זייא מעורר זיין דאָס זייא זאָלען אויפבויען אַ מקוה אין דער רבי ר׳ זושא איז תיכף געפאָהרען אין דער שטאָט אַריין אין ער האָט בייא זייא דיא זאַך געפּועלט אַזוי ווי מיר וועלען דאָה דערציילען:

נאָך אַ ווינדערליכע ערצעהלונג פון דעם הייליגען גאון אין צדיק רבי ר׳ זוסיא זכרונו לברכה.

דער הייליגער גאון אין צדיק דער רבי ר׳ זוסיא זכרונו לברכה איז געוועזען איינער פון דיא גרעסטע תלמידים פון דעם גרויסען מגיד דער הייליגער רבי ר׳ בער זכרונו לברכה פון מעזריטש וואָס ער איז געוועזען דער ערשטער פערשפרייטער פון דער שיטת החסידות וואָס דער הייליגער בעש״ט זכרונו לברכה האָט מחדש געוועזען אין וויא עס איז בעוויסט האָט ער אין זיינע אָהנהעבגער געליטען גרויסע רדיפות פון דיא פיהל מתנגדים וועלכע האָבען זיך געפינען אין דער דאַמאָלסדיגער צייט. זייא האָבען פשוט נישט געקענט אָהנקוקען קיין חסיד. זייער הויפט חברה

איז געוועזען אין ליטא וויא זיי האָבען זיך געפיהרט ארום דעם הייליגען אין גרויסען גאון ר׳ אליהו זכרונו לברכה פון ווילנא וועלכער איז בעוויסט אין דער גאַנצער וועלט מיט דעם נאָמען דער ווילנער גאון אין וועלכער ער איז דאַמאָלסט געוועזען אייבער פון דיא זאַלען אויף וועלכען עס האָט זיך געשטיצט דאָס גרויסע התנגדות אויף דער שיטת החסידות דער אמת איז דער הייליגער גרויסער גאון איז גאָהר נישט שולדיג געוועזען דרובען וויל ער איז געוועזען זייער אַ גרויסער מתמיד אין מען האָט איהם דערציילט דאָס דיא חסידים זענען מבטל טעג אין נעכט פון לערנען דרובער איז ער אויף זייא פערדראָסיג געוועזען אין ער האָט זייא נישט געוואָלט דן זיין לכף זכות וויא זיין מדה איז געוועזען דאָס ער האָט אויף יעדען יוד געזיכט אַ זכות וויל דיא עבירה ביטול תורה איז בייא איהם האַרבער געוועזען וויא אַלע עבירות. אין דערצו האָט ער מורא געהאַט דאָס מען זאָל זיך נישט פין׳ זייא אָבלערנען אין עס וועט ווערען אַ ביטול תורה אויף דער גאַנצער וועלט ח״ו וואָס עס קען ארויס רופען זייער שלעכטע פאָלגען חלילה. אַזוי וויא עס ווערט דערציילט פון אַ גרויסען הייליגען צדיק דאָס ער האָט איינמאָהל בייא דעם טיש געשמייכעלט אין געזאָגט אַ יוד אַ למדן טהוט זיך אומעטום אַ נעצה. דיא חסידים וועלכע האָבען פון זייער רבין קיינמאָהל קיין זעלכע ווערטער נישט געהערט זענען זייער אויפפאַלענד געוואָהרען וואָס זייער רבי קען דער מיט מיינען, שבת צו נאַכט האָבען זיך צונויף געזאַמעלט די חסידים אין בית המדרש אריין אין זייא האָבען אויסגעקליבען עטליכע פון דיא חשובע יונגע לייט אין זייא אַריין געשיקט פרעגען דעם רבין וואָס ער האָט געמיינט מיט דיא ווערטער אין וואָס ער האָט דערבייי אַזוי געשמייכעלט. דער רבי האָט זייא גיענטפערט דאָס ער האָט געזעהן דאָס דער הייליגער ווילנער גאון זכרונו לברכה איז אריינגעקומען אויף יענעם עולם צווישען חסידים האָבען זייא איהם גיפרעגט פער וואָס ער האָט בייא זיין לעבען געהאַט התנגדות אויף חסידים האָט ער זייא גיענטפערט השי״ת ווייסט דעם אמת דאָס איך האָב געמיינט לשם שמים עס זאָל נישט זיין ביטול תורה אין דערובער האָב איך געזאָגט דאָס אַ יוד אַ למדן קען זיך אפילו אויף יענעם עולם אויך פערענטפערען ווייל דיא תורה איז דער בעסטער תירוץ, עס איז אויך בעוויסט דאָס איינס פון דיא הויכע זאַכען אין דער שיטת החסידות איז דאָס דער מענטש זאָל בנהר זיין אין טבילת מקוה אַזוי וויא דער הייליגער בעש״ט זכרונו לברכה

דער

דער שעפער פון חסידות האט געזאגט דאס ער האט צו זיינע אלע מדרגות זוכה געווען נאהר דורך דעם וואס ער איז זיך שטענדיג מטהר געווען:

איינמאהל האט דער הייליגער מגיד דער רבי ר' בער זכרונו לברכה געזאגט צו זיין תלמיד דעם רבין ר' זושא דאס ער זאל פאהרען אין איינעם פון דיא ליטווישע שטעדלעך אין ער זאל דעם עולם מעורר זיין דאס זייא זאלען אויפבויען א מקוה ווייל זייער אלטע מקוה איז אבגעבערענגט געוואהרען אין ווייל דאס איז געווען א קליין שטעדטעל אין נישט קיין רייכס האבען זייא נישט געהאט דיא מעגליכקייט צוריק אויפצובויען דיא מקוה אין ווייל זייא זענען געווען גרויסע מתנגדים האבען זייא מקיל געווען אין טבילת אנשים אין נשים פלעגען פאהרען אין א דערבייאיגג שטעדטעל אין זייא האבען דיא אלטע מקוה נישט צוריק אויפגעבוים. אין דרובער האט דער הייליגער רבי ר' בער בעפוילען זיין תלמיד דעם רבין ר' זושא דאס ער זאל א הין פאהרען אין דעם שטעדטעל אריין אין ער זאל זייא מעורר זיין דאס זייא זאלען טוהן אלע מעגליכקייט אין אפילו איבער דיא כחות אין זאלען צוריק אויפבויען דיא מקוה. דער ר' זושא איז תיכף צו געפאהרען אין דעם שטעדטעל אריין. אין ער האט דארט שבת געהאלטען נאך דעם דאווינען האט ער געזאגט דעם שמש דאס ער זאל אויסריפען אז שבת נאך דעם שלאף וועט דער פרעמדער רב זאגען א גרויסען דרוש וואס אלע וועלכע וועלען הערען וועט זייא שטארק הנאה טהון אין ער בעט זייער אללע שטאט לייט זייא זאלען קימען צו דער דרשה. אין ווייל דער רבי ר' זושא איז נאך דארט אין דעם שטעדטעל קיינמאהל נישט געוועזען האבען זייא עם נישט געקענט אין זייא האבען גירעכענט אז דאס איז איינער פון דיא גרויסע ליטווישע גאונים ווייל דעם רבין ר' זושא'ס אויסקיק איז געוועזען וויא א גאון אין דאס איז זייא גאהר נישט איינגעפאלען אז א חסידישער דרשן זאל זיך ענטוואגען צו גייען זאגען א דרשה אין א מתנגדיש שטעדטעל אין דרובער איז כמעט דער גאנצער עולם געקומען נאך דעם שלאף צו דער דרשה:

אבער וויא פערווינדערט זענען זייא געווארען הערענדיג דעם רבין ר' זושא'ס ווערטער וועלכער ער האט געזאגט ארויף גייענדיג אויף דעם בעלעמער רבותי איך בין ספעציעל געקומען אייך מעורר זיין דאס איהר זאלט זעהן בייא אייך אין שטאט אויפצובויען דיא אבגעברענטע

אבגעברענטע מקוה, אין חאטשע איך ווייס אז עס איז נישט קיין קליינע הוצאה אין אפשר איז נישט פאר אייערע כוחות זאג איך אייך דאס איהר זענט מחויב צו טהון מער פון אייערע כוחות אין דאך אויפבויען דיא מקוה, אין אפשר וועט איהר מיך פרעגען פון וואנען קימט עפיס צו מיר דער פרעמדער אין אומגעבעטענער גאסט צו קימען אייך זאגען דברי תוכחה אין אייך מחייב צו זיין צו טהון איבער דיא כוחות. זאלט איהר וויסען דאס איך בין א גרויסער גאון אין איך קען מיינע רייד בעשטעטיגען מיט אייך אליין דאס איהר זענט דאך אלע גרויסע לומדים אין יעדערער וועלכער האט עפיס א שווערע קשיא צו פרעגען וועל איך איהם ענטפערען אזוי דאס ער וועט פערגוויס א וועק גיין צו פרידען מיט מיין תירוץ אין דרובער האב איך רעכט אייך צו זאגען דברי תוכחה אין איך וועל אוועק פאהרען פון דאנען ביז איהר וועט שוין אהנהייבען צו בויען דיא מקוה. דאס איז מיין דרשה דער וויל אין ער איז אראב געגאנגען פון דעם בעלעמער. זעלבסט פערשטענדליך דאס עס איז געווארען א געוואלט היתכן עס זאל זיך א פרעמדער איינטער שטעלען קימען אין מאכען צו שפאט א גאנצע שטאדט דאס ער לאזט אויסרופען אז ער וועט זאגען א גרויסע דרשה אין בעט אלע שטאדט לייט זאלען זיך צוזאממען קומען אין לסוף זאגט ער אפילו קיין ווארט דברי תורה נישט אין ער האט נאך דיא העזה זייא צו זאגען דברי תוכחה. דעם שטאטס רב אין דיא איבריגען ארייין וואס דאס הייסט דאך אפחיתות הכבוד פאר א רב דאס ער איז נישט אויפריכטיג אויף דיא תקנות וועלכע מען דארף מתקן זיין אין שטאט. אין דרובער האבען טייל מענטשען איהם געוואלט מבזה זיין אין איהם אהנשרייען אויף דער אונפערשעמטע חוצפה. דער רב איז אבער געוועזען א גרויסער ערליכער יוד אין א אוהב תורה אין ווייא ער האט געהערט דאס דער פרעמדער דרשן רוהמט זיך אויס דאס ער איז א גאון האט ער מורא געהאט פאר דעם כבוד התורה אין ער האט דיא היציגע מענטשען בערוהיגט אין געזאגט צו זייא וואס איהר ווילט איהם טוהן וועט איהר שפעטער אויך נישט פערשפעטיגען אין וויל ער האט געזאגט דאס ער איז א גאון אין יעדער וועט עס וועט איהם עפיס פרעגען דיא שווערסטע זאך וועט ער איהם תיכף ענטפערען אזוי א תירוץ דאס ער וועט דערפון צו פרידען זיין דרובער זאל מען עפיס פרוהער פרעגען דעם דרשן אין אויב ער וועט נישט וויסען איז ער דאס. א פשוטער לינגנער וועט איהר מיט איהם מעגען טוהן וואס איהר וועט וועלען. אבער

מאמר

טאָמער איז טאַקע אמת דאָס ער איז אַ גרויסער גאון וויא ער רומט זיך, אין איהר וועט איהם מבזה זיין וועט איהר דאָך פוגם זיין אין כבוד התורה אין איהר וועט דערנאָך דרויף חרטה האָבען, דיא מענטשען האָבען דעם רב׳ס קלוגע אין אויפרוכטיגע עצה געפאָלגט אין מען האָט אָנגעהויבען אריין צו קלערען וואָס פאַר אַ ענין מען זאָל איהם פרעגען אייבער האָט געזאָגט דאָס ער האָט אַ שווערען תוספות וואָס ער האָט שוין געשמיסט דערפין מיט פיהל רבנים אין זייא האָבען מיר נישט געקענט ערקלערן דעם ריכטיגען פשט אין תוספות אַ צווייטער האָט געזאָגט דאָס ער האָט צו פרעגען אַ שווערען רמב״ם אין אַזוי האָט יעדער גיוואָלט פרעגען עפיס אַ שווער ענין אין ער האָט דעם צווייטען נישט געלאָזט פרעגען האָט דער רב צו זייא געזאָגט איך וועל מאַכען צווישען אייך אַ פשרה איך האָב יעצט אַ ענין צו פרעגען וועלכעס עס איז נאָך נישט אויפגעקלערט געוואָהרען ניט אין דיא פוסקים. נעמליך מען האָט מיך אָהנגעפרעגט אַ שאלה וועגען אַזוי אַ פאָהר פאַל אַ יונגער מאַן איז אוועק קיין אַמעריקא און אין אַ צייט פון צוועלף חדשים נאָך זיין אַוועק פאָהרען האָט זיין פרויא געהאַט אַ קינד. אין יעצט איז דיא שאלה צו אַ קינד קען אַמאָהל זיך אויפהאַלטען אין דער מוטערס בויך צוועלף חדשים איז דאָס קינד אַ ערליך קינד אין אויב עס קען זיך נישט אויפהאַלטען קיין צוועלף חדשים קימט דאָך אויס זיא האָט מנאף געוועזען נאָך דעם מאַנס אוועק פאָהרען אין דאָס קינד איז אַ ממזר אין ער קלערט שוין אריין אַ לענגערע צייט אין דער שאלה אין ער האָט שוין נאָך געזוכט אין דיא פוסקים און אין דיא פיהל פערשידענע תשובה ספרים אין ער האָט נישט געפינען קיין זיכערען פסק אין דער שאלה אלזא וועט ער דיא שאלה פרעגען דעם פרעמדען דרשן אין אז ער וועט איהם ענטפערען אַ זיכערע תשובה איז טאַקע אמת דאָס ער איז אַ גרויסער גאון. זייא זענען אַלע צו פרידען געוועזען מיט׳ן רב׳ס פשרה אין דעם צווייטען טאָג דאָס הייסט זינטאָג אַז דער רבי ר׳ זושא איז געקומען אין בית מדרש אריין דאַווענען זענען צו איהם צו געגאַנגען דער רב מיט דיא גרעסטע לומדים אין זייא האָבען איהם דיא שאלה גיפרעגט:

זייא דער רבי ר׳ זושא האָט אויסגעהערט דיא שאלה האָט ער געטהון אַ שמייכעל אין ער האָט צו זייא געזאָגט דאָס איז די שווערסטע שאלה וואָס איהר האָט צו פרעגען מיט דעם ווילט איהר וויסען דעם אמת צו איך בין אַ גאון דאָס איז דאָך אַ גאָהר פשוטע זאך אין עס שטייט

אימעצים

אימעטים אַז אַ קינד קען זיך יאָה זאָמען צוועלף חדשים אין ממילא איז ביי דער מעשה וואָס איהר פרעגט די שאלה איז דאָס קינד כשר. דיא מענטשען וועלכע האָבען ניט פערשטאַנען דעם רבין ר׳ זושא׳ס תשובה. האָבען זייא געמיינט דאָס ער מאַכט פשוט פון זייא אַ שפּאַס וייל וויא איז דאָס פאַר אַ מעגליכקייט דאָס דער רב וואָס ער איז אַ גרויסער למדן אין ער קלערט שוין אַ צייט אין דער שאלה אין זאָגט דאָס ער קען זיך נישט ענטשליסען אויף קיין בעשטימטען פסק אין ער זאָגט אַז דאָס איז גאָהר אַ פשוטה זאַך אין דיא זאַך האָט זייא זייער פערדראָסען דאָס וויא זייא האָבען יעצט גירעכענט אַז ער איז נישט קיין גאון הייסט דאָס דאָך אַ חוצפה פון איהם דאָס ער זאָל קימען אין אַ פרעמדע שטאָט אַריין אין לאָזען אויסרופען דאָס אַלע שטאָט לייט זאָלען זיך צונויף קימען אין ער וועט זאָגען אַ גרויסע דרשה אין לסוף האָט ער קיין איין וואָרט תורה נישט געזאָגט אין ער האָט נאָך געהאַט אַ העזה זייא צו מוסרען אין זיך צו בערומען דאָס ער איז אַ גאון אין וועלכע שווערע שאלה זייא וועלען פרעגען וועט ער תיכף ריכטיג ענטפערען אין לסוף פערשטייט ער גאָהר נישט אַז זייא פרעגען איהם אַזוי אַ שווערע שאלה אין ער לאַכט גאָהר פון זיי. אין וויא דער רבי ר׳ זושא האָט געזעהן דאָס זייא זענען שוין גיט בייז האָט ער זיך צו זייא אָהן גערופען וואָס דאַרפט איהר זיך מרגז זיין אַז איהר ווייסט נישט אַזוי אַ פשוטע זאַך בין איך אייך דען שילדיג זענען זייא נאָך מער בייז געוואָהרען אין איינער איז צו איהם צו געלאָפען אין ער האָט צו איהם געזאָגט וואָס מיינט איהר. אַז איהר רעדט מיט עמי הארצים אַז איהר זאָלט זייא קענען איינרעדען דאָס דיא שאלה איז אַזוי אַ פשוטע מיר זענען אויך גרויסע לומדים אין בפרט, נאָך אונזער רב אין מיר ווייסען נישט איז דאָס נישט קיין פשוטה זאַך וויא איהר זאָגט נאָהר איהר מיזט גאָהר נישט פערשטיין וואָס אונז איז שווער דרובער זאָגט איהר אַז דיא זאַך איז ביי אייך אַזוי פשוט אָבער אויב איהר וואָלט אמתדיג געוועזען אַ גאון צו חאָטש לפחות אַ תלמיד חכם וואָלט איהר דאָך געוויסט אַז בייא אַ שאלה דאַרף מען זיך גיט איבער טראַכטען איידער מען גייט פסקענען נישט איהר שמייכעלט אייך צו אין תוך כדי דיבור האָט איהר שוין אַ פאַרטיגען פסק דאָס איז קיין שאלה נישט אין דאָס קינד איז כשר:

האָט דער רבי ר׳ זושא געזאָגט איהר וואָלט גערעכט געוועזען בייא אַ שאלה וועלכע מען דאַרף זיכען אין דיא פוסקים אין מברר זיין

אַ פסק הלכה דאַרף מען טאַקע זייער אויפמערקזאַם איבער קלערן איידער מען גייט פסקענען אָבער אייער שאלה איז דאָך פשוט און אין וועלכן ספר איהר וועט אַריין קוקן וועט איהר באַלד זעהן אַזוי וויא איך האָב אייך געזאָגט אַז דאָס קינד איז כשר. דער מענטש איז נאָך ביז געוואָרען אין זאָגט צו דעם רבין ר׳ זושא וואָס מאַכט איהר עפּיס אַ לצנות פון אונז איהר זאָגט דאָס אין יעדען ספר וואָס מען וועט נאָהר אַריין קוקן וועט מען זעהן אַז עס איז אַזוי. אלזא עס ליגט אויף דעם טיש אַ סידור קרבן מנחה צו־געפינט זיך אין דעם סידור אויך אַז דאָס קינד איז כשר האָט דער רבי ר׳ זושא געזאָגט געווים געפינט זיך אין דעם סידור אויך אַז דאָס קינד איז כשר עפינט אויף דעם סידור וועט איהר אַליין זעהן. דער למדן האָט מיט גרויס אויפרעגינג אויף געעפינט דעם סידור האָט ער פונקט געטראָפען צו דער הגדה אין דעם קאַפּיטעל ויהי בחצי הלילה. האָט דער רבי ר׳ זושא געזאָגט צו דעם למדן זעהט אַז דאָ שטייט אויך מפורש דאָס עס איז מעגליך אַז אַ קינד זאָל זיך זאָהמען צוועלף חדשים און דרובער איז דאָס קינד כשר. עס שטייט דנת מלך גרר בחצי הלילה. דאָס הייסט אַז ווען אבימלך דער קייזער פון גרר האָט גענומען אונזער מוטער שרה האָט השי״ת איהם געמשפט מיט יסורים דאס ער מיט זיין גאַנצען הויף האָבען נישט קיין אורין געקענט לאָזען כדי עס זאָל נישט פאַלען קיין חשד אויף אינזער מוטער שרה אַז זיא איז מעוברת פון אַבימלכ׳ן אין דאָס איז געוועזען אום פסח היינט אַז איך זאָל זאָגען אַז עס איז נישט מעגלעך דאס אַ קינד זאָל זיך זאָהמין צוועלף חדשים אין דער מוטערס בויך וואָס זשע האָט השי״ת געדאַרפען שיקען אַזעלכע יסורים אויף אַבימלכ׳ן יצחק איז דאָך געבאָהרען געוואָרען דעם צווייטען יאָהר פסח איז דאָך שוין געוועזען צוועלף חדשים וואָלט דאָך סאי וויא נישט געוועזען קיין חשד אויף אונזער מוטער שרה. אלא מוז דאָך זיין אַז דאָס קינד קען יאָה זיין צוועלף חדשים אין דער מוטערס בויך אין דרובער וואָלט דאָך געקענט אַ מאָהל פאַלען אַ חשד אויף אונזער מוטער שרה אין דערובער האָט השי״ת געשיקט אויף אַבימלכ׳ן אַזעלכע יסורים זעהט איהר בפירוש אַז אפילו דאָה אין סידור קרבן מנחה וואָס אַלע פרויען דאַווינען אין איהם שטייט בפירוש אייער שאלה אַזוי וויא איך האָב אייך בעפסקענט אַז דאָס קינד איז כשר. דער רב אין דיא שטאָט׳ס לומדים זענען זייער פערווינדערט געוואָרען איבער זיין גרויס גאונישקייט דאָס אַזעלכע גרויסע שאלות וואָס זייער רב אין אַלע האָבען זיך געמאַטערט

האָט

האָט ער זייא מיט אזוי אויכערקייט אין אָהן שום קלאָהר ערקלערט אין זייא האָבען איהם גערעכענט פאַר אבעל רוח הקדש אין האָבען שטארק איהם איבער געבעטען. אויף דעם וואָס זיי האָבען איהם ביז יעצט חושד געוועזען פאַר א עם הארץ דער רבי ר׳ זושא האָט זוייא גיענפערט דאָס ער וועט זייא נישט מוחל זיין ביז זייא וועלען אָהנהייבען בויען א מקוה ווייל ער האָט אויף זיך מקבל געוועזען דאָס ער זאָל נישט אוועק פאָהרען פון דאַנען ביז מען וועט צוריק אויפבויען דיא מקוה אָדער לכל הפחות אָנהייבען אין מאַכען אַנהערכה יעדער זאָל געבען ווי פיהל מען וועט איהם מחייב זיין אין דאַמאָלסט וועט ער זייא מוחל זיין אין ער וועט זייא נאָך איבער לאָזען אַ ברכה. זעלבסט פערשטענדליך דאָס ער האָט בייא זייא תיכף אלעס געפוילט זייא האָבען באלד געמאַכט אַנהערכה אין יעדער איינציגער האָט זיך געפלייסט וואָס מער מנדב צו זיין אין וויא דער נאָך דער רבי ר׳ זושא איז אוועק געפאָהרען האָט מען אָנגעהויבען צוריק אויפצובויען דיא מקוה אין זייא האָבען דעם רבין ר׳ זושא באַלייט מיט גרויס כבוד. ער איז צוריק געקומען קיין מעזריטש איז איהם דער היילינגער מגיד דער רבי ר׳ בער זכרונו לברכה אַ קייגען געגאַנגען אין ער האָט איהם געגעבען שלום זייער פריינדליך און געגעבען אַ גרויסען ישר כח אין ברכה דאָס ער זאָל אַזוי אלע מאָהל מצליח זיין אין זיינע נסיעות לכבוד השי״ת. דער זכות פון דיא היילינגע צדיקים זאָל איבנו בייא שטיין מיר זאָלען געהאָלפען ווערען מיט אלעם גיטען אין מיר זאָלען זוכה זיין צו דער גאולה שלימה במהרה בימינו אמן:

פיין דאַמאָלסט אָהן האָט דער רבי ר׳ נחום אויף זיך אָהנגעהויבען צו פעראינטערעסירען מיט דעם פרט פון טהרת בנות ישראל ווייל אסאך יודען זענען דאַמאָלסט געוועזען בעזעצט אין קליינע שטעדטליך אָדער אין דערפער וועלכע עס איז נישט געוועזען קיין גרויסע צאָהל אין עס איז זייא שווער געוועזען אויפצובויען אַ כשרה מקוה אין זייא זענען דורך דעם געקומען צו גרויסע מכשולים ר״ל. אין דרובער האָט דער רבי ר׳ נחום זייא מעורר געוועזען דאָס זייא זאָלען אויפבויען מקואות. ער האָט דער זאַך געווידמעט פיהל צייט אין ענערגיע. עס האָט אויך א מאָהל געטראָפען דאס דער רבי ר׳ נחום איז געקומען אין א שטעדטעל אריין וועלכעס דאָרט איז נישט געוועזען קיין מקוה אָבער ער האָט איינגעזעהן דאָס עס איז אויך נישט מעגליך דאָס זייא זאָלען זיך פון זייער איינענע אויסצובויען

אויסבויען אַ מקוה אפילו זייא זאָלען טוהן איבער זייערע כחות. אָבער אויך דאַמאָלסט איז דער רבי ר' נחום ניִשט אריינגעפאַלען אין קיין פערלעגענהייט און ער האָט זיין אויפגאַבע גלענצענד אויסגעפיהרט:

נאָך אַווינדערליכע ערצעהלונג וויא מען האט אין הימעל געהאַלטען פון דעם רבין ר' נחום. אין זיך אַהנגענומען פאַר זיין בזיון;

אַבוואַהל דער רבי ר' נחום איז געוועזען געאַכטעט אין בעליעבט ביי אַלע שיכטען פינדעסטוועגען האָבען זיך געפינען אַלע מאָהל שלעכטע מענטשען וועלכע פלעגען מצער צוא זיין דיא תלמידי חכמים. אין עס איז אויך געוועזען איינער אַשלעכטער מענטש וועלכער ער האָט דעם רבי'ן נחום שטאַרק מצער געוועזען. אין ער האָט איהם פיהל שלעכטץ געטוהן, אבער מיט אַמאָהל האָט דער מענטש אָהנגעהויבען אַראָב צוא גיין פון זיין עשירות אין ער איז אַלע מאָהל אָרימער געוואָרען דער מענטש האָט זיך פער קלאָגט פאַר זיינע גיטע פריינד האָבען זייא געזאָגט אַז דאָס איז אַ וודאי אַ עונש וויל ער האָט דעם רבין ר' נחום מצער געוועזען. וויא דיא וועלט זאָגט גויט ברעכט אייזען אַזוי האָט דער מענטש איז געוועזען אַנאַיזערנער עזות פנים אַקעגען דעם רבי'ן ר' נחום פינדעסטוועגען האָט ער אויף דעם נישט געקוקט אין ער איז געגאַנגען איבער בעטען דעם רבי'ן ר' נחום ער זאָל איהם מוחל זיין אין אויף איהם בעטען השי"ת זאָל איהם צוריק געבען זיין עשירות אין זיין הצלחה. דער רבי ר' נחום האָט איהם גיענטפערט אַזוי וויא דיא בעטסט מיך איבער אַזוי בין איך דיר מוחל. אין אַז דיא ווערסט מיך אמתדיג איבער בעטען וועל איך דיך אמתדיג מוחל זיין, דער מענטש איז אַוועק געגאַנגען, אָבער זיין לאַגע איז ר"ל געוואָהרען אַלע מאָהל ערגער, דרובער איז ער נאָכאַמאָהל געקומען צום רבין ר' נחום בעטען מחילה אין דער רבי ר' נחום האָט איהם ווייטער דאָס אייגענע גיענטפערט אַזוי וויא דיא בעטסט מיך איבער אַזוי בין איך דיר מוחל. אין אַזוי איז געוועזען עטליכע מאָהל.

דיא חסידים קענענדיג דעם אויסער געוועהנליכען גיטען חאראקטער פון רבין ר׳ נחום. דאָס ער ראַטיוועט יעדען יוד אַפילו דעם נידעריגסטען מיט מסירת נפש האָבען זיך זייער געווינדערט פאַרוואָס דער רבי ר׳ נחום איז דעם מענטש נישט מוחל. זייא האָבען דעם רבין איבער געפרעגט צו איז טאַקע דער מענטש ערגער פון אַלע וועלכע דער רבי ר׳ נחום ראַטיוועט זייא און טהוט זייא כל מיני טובות, דער רבי ר׳ נחום האָט זייא צוליעב געטוהן און ער האָט אָהנגעהויבען אויף איהם צו בעטען ער זאָל צוריק רייך ווערען. אָבער צו אַלעמענס פערווינדערונג וואָס מיין ער האָט אויף איהם גיבעטען איז דער מענטש מער אָרים געוואָרען ביז ער איז געוואָהרען אַ גרויסער אָרימאַן און צו דערצו איז ער אויך געוואָהרען אַ גרויסער בעל יסורין ר״ל און אַלע טאָג האָבען זיך אויף איהם גימעהרט אָרימקייט מיט יסורים דיא חסידים האָבען דאָס ווייטער נישט פערשטאַנען עס איז בייא זייא געוועזען דיא זאך אַ רעטעניש היתכן זייער רבי זאָל בעטען אויף אמענטש און ער זאָל גאָהר נישט פועלען. פערקעהרט עס ווערט איהם נאָך אַלע טאָג ערגער. האָבען זייא געפרעגט נאָך אַמאָהל זייער רבי׳ן האָט זייא דער רבי ר׳ נחום גיענטפערט פערוואָס פערשטייט איהר נישט איהר אַליין זעהט דרונגען שולדיג וויל איהר האָט אייך געווינדערט אויף דעם וואָס איך האָב דעם מענטש נישט מוחל געוועזען האָב איך איהם אמתדיג מוחל געוועזען און דרובער קומען אויף איהם דיא אַלע יסורים און דאָס אָרימקייט. וויל אזוי געפינען מיר אין דער היילינער תורה בייא משה רבינו עליו השלום. והאיש משה עניו מאד. דאָס הייסט משה רבינו עליו השלום איז בייא זיך זייער נידעריג געוועזען און ער האָט גאָהר נישט מקפיד געוועזען אויף אהרן און מרים וואָס זיי האָבען אויף איהם שלעכטץ גערעדט און איהם מבזה געוועזען. דרובער האָט השי״ת זיך אָהנגענומען פאַר זיין בזיון און האָט מרים׳ן בעשטראָפט פאַר דעם לשון הרע וואָס זיא האָט אויף איהם גערעדט. און אזוי איז בייא יעדען צדיק דאָס אויב ער איז מוחל אויף זיין בזיון און עוולות וועלכע מען טהוט איהם נעמט זיך השי״ת פאַר איהם אָהן. און דרובער האָב איך דעם מענטש נישט געוואָלט מוחל זיין פריהער נאָהר דורך אייך האָב איך איהם געמוזט מוחל זיין און וויל ער האָט נישט קיין אמתע חרטה אויף זיינע עבירות דרובער ווערט ער געשטראָפט פאַר דעם וואָס

בית נחום

ער האָט אקעגען מיר געזינדיגט, די׳א חסידים "האָבען שטארק מיטלייד בּעהאט מיט דעם מענטש אין האָבען נישט געקענט דער ליידען זיינע בכיות אין בפרט נאך דאָס זייא האָבען געהעֶרט דאָס זייא האָבען אַ שולד דרונגען האָבען זייא צווישען זיך געמאַכט אַ הערכה אין יעֶדען איינציגער האָט איהם אויסגעבאָרגט אַביסעל געלט. אין ער איז אַוועֶק געֶפאָהרען אין אַצווייטע שטאָדט ,אַריין אין ער האָט אָהנגעהויבּצן צוא האַנדלען מיט זייער געלט. השי״ת האָט געֶהאָלפען דאָס עֶר האָט מצליח געוועזען אין ער איז געבליבען אַ נערליכער יוד השי״ת זאָל אינז אָבהיטען פון דער הקפדה פון אַ צדיק אין מיר זאָלען אָבגעהיטען ווערען פון כל מיני שלעכטץ אָמן :